

Handläggare
Jens Westlund
Telefon: 08-508 21 150**Till**
Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd
2026-04-23

Underlag för budget 2027 med inriktning 2028 och 2029

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Förvaltningens förslag till beslut

1. Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner underlag för budget 2027 med inriktning för 2028 och 2029 med tillhörande bilagor.
2. Nämnden överlämnar förslaget till kommunstyrelsen för fortsatt beredning.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Nämnden har i underlaget redovisat en övergripande och sammanfattande analys av verksamhetens utveckling de kommande åren. Underlaget beskriver trender, utvecklingstendenser, lagförslag, strukturella frågor och demografiska förändringar, effekterna av dessa samt eventuella åtgärder.

Ärendet beredning

Ärendet har utarbetats av samtliga avdelningar och samordnas av avdelningen för ekonomi och upphandling. Förvaltningen samverkar ärendet med de fackliga organisationerna 14 april 2026.

Innehållsförteckning

1 Strategisk inriktning	4
2 Lokala utvecklingsbehov	7
2.1 Välbefinnande och hälsa	9
2.2 Uppväxtvillkor och utbildning	10
2.3 Arbete och företagande	12
2.4 Boende och stadsmiljö	13
2.5 Demokrati och trygghet	14
2.6 Miljö och klimat	15
3 Planeringsförutsättningar för nämndens verksamhetsområden	17
3.1 Förskoleverksamhet	17
3.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid	19
3.3 Äldreomsorg	21
3.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	24
3.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri	25
3.6 Stadsmiljöverksamhet	28
3.7 Ekonomiskt bistånd	31
3.8 Arbetsmarknadsåtgärder	32
3.9 Övrigt	32
4 Sammanfattande ekonomisk analys	35
4.1 Drift	35
4.2 Investeringar	38
4.3 Verksamhetsprojekt	39
5 Lokalförsörjningsplan	39
5.1 Sammanfattning	39
5.2 Planeringsförutsättningar	40
5.3 Hyreskostnadsutveckling	42
5.3.1 Administrativa lokaler	44
5.3.2 Arbetsmarknad	44
5.3.3 Förskolor	45
5.3.4 Kultur	45

5.3.5 Särskilda boenden för äldre	46
5.4 Samverkan	46
5.5 Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet	46
5.5.1 Nuläge 31 januari 2026.....	46
5.5.2 Behov och planering av lokaler för (första planeringsperioden).....	47
5.5.3 Behov och planering för lokaler (andra planeringsperioden)	48
5.6 Lokalplanering - pedagogisk verksamhet stadsdelsnämnder	48
5.6.1 Nuläge 31 januari 2026.....	48
5.6.2 Planering av lokaler för år 2027-2034 (första planeringsperioden).....	50
5.6.3 Planering av lokaler för år 2035-2046 (andra planeringsperioden).....	51
5.7 Boendeplanering- särskilda boenden för äldre	52
5.7.1 Nuläge 31 januari 2026.....	52
5.7.2 Behov och planering år 2027-2034 (första planeringsperioden)	53
5.7.3 Planering av lokaler för år 2035-2046 (andra planeringsperioden).....	57
5.8 Övrig information	57
6 Övriga redovisningar	57

Bilagor

Bilaga 1 Strategisk kompetensförsörjningsplan Hägersten-Älvsjö 2027-2029

Bilaga 2 Fysisk parkleksplan Hägersten-Älvsjö 2025-2026

Bilaga 3 Klimatinvesteringar 2027-2029

Bilaga 4 Klimatanpassning investeringar 2027-2029

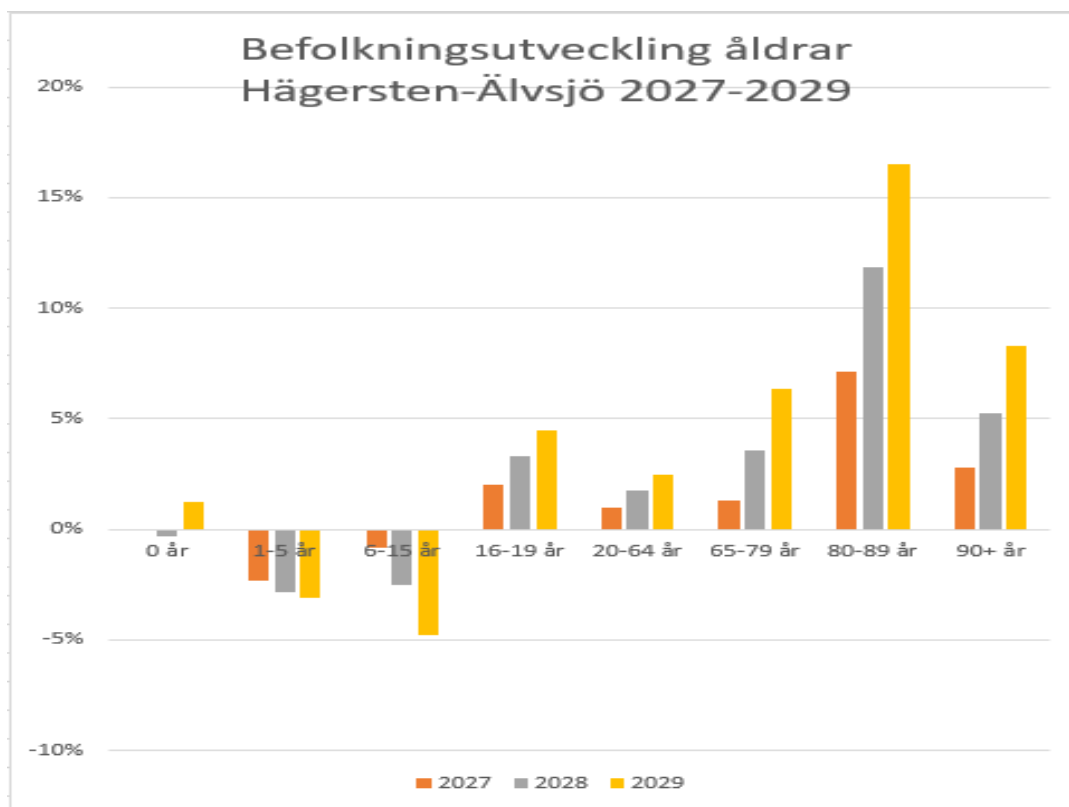
1 Strategisk inriktning

Demografisk utveckling under planperioden och på längre sikt

De senaste årens befolkningsprognoser har justerats nedåt, befolkningstillväxten är lägre än vad som tidigare antagits. Antalet invånare i Hägersten-Älvsjö stadsdelsområde ökar, men med ett långsammare tempo än tidigare. Befolkningen beräknas nå upp till 130.000 invånare år 2026.

Under planperioden 2026-2029 kommer befolkningen enligt beräkningar att öka till 133 600 invånare, en ökning med 2,4 procent. År 2034 beräknas invånarantalet vara ca 137 500, en ökning med 5,4 procent.

Av särskild betydelse för nämndens planering är nyproduktionen av bostäder i stadsdelsområdet. I stadens årliga befolkningsprognos finns ett antagande om antalet färdigställda lägenheter under de kommande åren. Bostadsbyggandet har bromsat in och det påverkar bland annat antalet barn i förskoleåldern i stadsdelsområdet. För perioden 2026-2034 beräknas det färdigställas cirka 5 700 lägenheter inom stadsdelsområdet. Nyproduktionen kommer ske främst inom områdena Axelsberg, Marievik, Aspudden, Årstaberg, Solberga och Telefonplan.

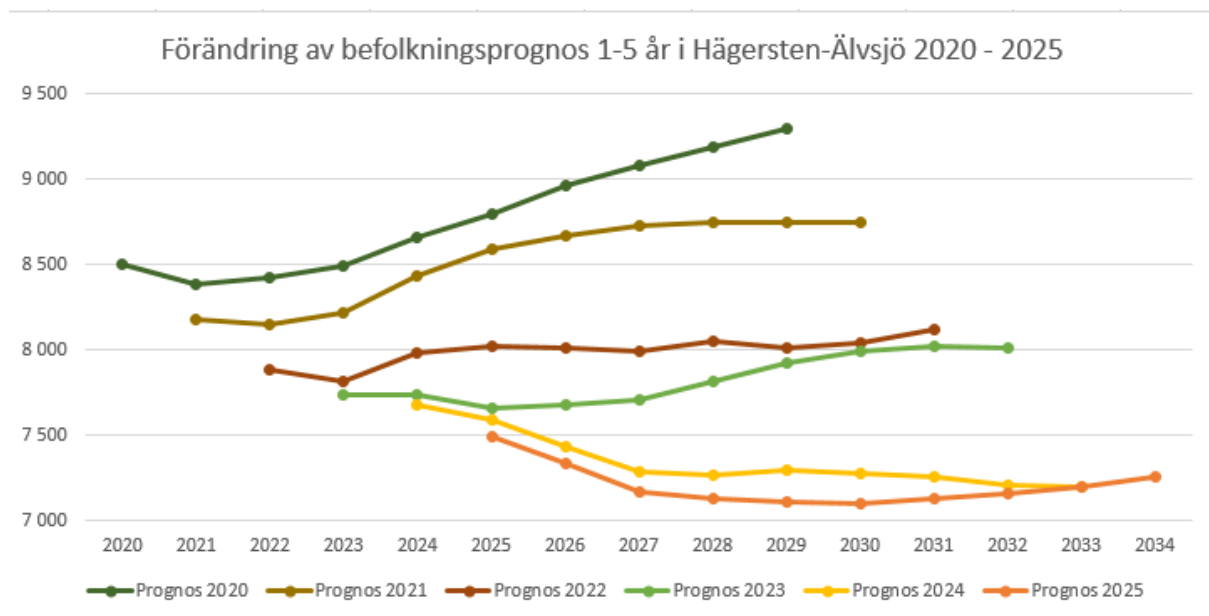
Diagrammet visar procentuell förändring av stadsdelsområdets befolkning i olika åldersgrupper. Gruppen äldre pensionärer 80-89 år visar en kraftig ökning med 17 procent till 2029, vilket motsvarar 721 personer. Gruppen 90+ ökar med 73 personer. Barn i förskoleåldern 1-5 år minskar med 3 procent, vilket är 227 barn. Även barn i skolåldern minskar, medan ungdomar i gymnasieåldern ökar något.

Prognos över befolkningsutvecklingen i stadsdelsområdet

Aldrar	2026	2027	2028	2029	Förändring2026-2029
0 år	1 606	1 605	1 601	1 625	19
1-5 år	7 337	7 165	7 129	7 110	-227
6-15 år	14 715	14 591	14 341	14 009	-706
16-19 år	5 625	5 738	5 813	5 878	253
20-24 år	5 826	6 056	6 201	6 364	539
25-64 år	76 041	76 588	77 083	77 529	1 488
65-79 år	14 142	14 329	14 647	15 041	899
80-89 år	4 365	4 675	4 883	5 086	721
90 - år	877	901	923	949	73
Totalsumma	130 534	131 647	132 621	133 592	3 059

Svårigheten med planering utifrån befolkningsprognosen visas av nedanstående diagram som är en jämförelse av de senaste årens prognoser för barn i förskoleåldern. För fem år sedan visade prognosen 8 800 förskolebarn 2025. Det faktiska antalet blev 7 500.

Geografiska områden med särskilda utmaningar

Stadsdelsnämnden ser att det finns ett behov av utvecklade arbetssätt för att fortsätta bidra till ökad trygghet samt att stärka den lokala demokratin och tilliten i de områden med socioekonomiska utmaningar som Västertorp, Älvsjö och Solberga där nämnden har etablerat platssamverkan.

I arbetet med platssamverkan ser nämnden en möjlighet att arbeta mer med platsutveckling genom den samverkansöverenskommelse stadsdelsförvaltningen har med polisen för att skapa

samsyn, långsiktighet, förankring samt utvecklingskraft i arbetet. Detta bör ske inom staden tillsammans med facknämnder och bolagsstyrelser, men också i samverkan med civilsamhället och invånare för att ta tillvara lokal kunskap och engagemang.

Älvsjö station är en strategisk viktig nod i söderort och omfattande stadsutveckling planeras i närområdet. Platsen och delar av Solberga har tidigare varit klassat som utsatt område och öppen drogscen av polisen, där Älvsjö resecentrum med cykelgaraget är den plats som idag upplevs mest otrygg i området. Nämnden arbetar aktivt med den positiva utvecklingen för att situationen inte ska försämrats. Inom platssamverkan har ett program för ökad trivsel och trygghet i Älvsjö resecentrum tagits fram tillsammans med bland andra trafikkontoret där åtgärder under kommande år kommer behöva prioriteras för att stävja utvecklingen i området.

Fruängen och Västertorp har till och från över tid haft utmaningar med brottslighet och otrygghet som legat över stadens genomsnitt. Detta gör att nämnden sammantaget bedömer att det behövs kontinuerligt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete på platsen.

De största utmaningarna respektive möjligheter i stadsdelsområdet

Boendeplanering inom äldreomsorg och funktionshinderomsorg ställer krav på att möta det ökade behovet av boenden utifrån de demografiska förändringarna. Även lokalplaneringen inom förskolan är en utmaning att anpassa till ett minskat barnantal på kortare sikt samtidigt som det är viktigt att behålla kapacitet för en ökning av barnantalet på längre sikt.

Omställningsarbetet med nya socialtjänstlagen pågår fram till 2028 och innebär stora förändringar gällande både arbetssätt och organisation för socialtjänstens verksamheter. Under planperioden pågår flertalet anpassningar för att rymma verksamheterna inom tilldelade resurser då effekten av det förebyggande arbetet väntas dröja innan det ger en påverkan på kostnadsutvecklingen. Stärkt samverkan för tidiga och sammanhållna insatser är en prioritering som kräver tidiga insatser oavsett om det gäller barn, unga, vuxna personer med samsjuklighet, eller äldre. Etablerade samverkansforum för skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF) är fortsatt viktigt för att tidigt kunna identifiera och agera på riskfaktorer. Det sedan förra året etablerade samverkansforumet mellan förskola, socialtjänst och Region Stockholm möjliggör för kunskapsutbyte i syfte att redan i förskoleåldern kunna upptäcka och agera på tecken på ohälsa eller andra riskfaktorer vilket kan möjliggöra stödinsatser i ett tidigt skede. Civilsamhällets organisationer har en viktig roll i att erbjuda stöd och insatser som kompletterar socialtjänstens arbete. En utvecklad och strukturerad samverkan med civilsamhället är under planperioden ett prioriterat område.

Strategiska prioriteringar:

- En samlad och långsiktig översyn av stadens boendeförsörjning för äldre och funktionsnedsatta, där planeringen omfattar såväl särskilda boenden som andra behovsanpassade boendeformer inom en bred och resurseffektiv struktur
- Vidareutveckla det strategiska prognosarbetet kring behovet av förskoleplatser för att möjliggöra effektivare personalplanering och lokalnyttjande.
- Fortsatt prioritering av det lokala omställningsarbetet till den nya socialtjänstlagen inom socialtjänstens samtliga verksamheter.

2 Lokala utvecklingsbehov

Socioekonomisk segregation och utsatthet påverkar invånarna i alla åldrar och är en strategiskt viktig fråga för att hålla ihop och utveckla Stockholm. Stadsdelsområdet består av 17 stadsdelar där det finns skillnader i socioekonomiska förutsättningar mellan olika stadsdelar. För att mäta och bedöma ett områdes- i detta fall en stadsdels- socioekonomiska förutsättningar används statistiska områdestyper med rangordningar på skala från 1 till 5 där 1 är områden med stora ekonomiska utmaningar, 2 är områden med socioekonomiska utmaningar, 3 är områden med socioekonomiska blandade utmaningar och 4 respektive 5 är områden med goda respektive mycket goda socioekonomiska förutsättningar. Klassificeringen av områden utgår från statistiska uppgifter såsom om de boendes utbildningsgrad, inkomst, uppgifter om arbetslöshet samt bidragsberoende. Variablerna kan variera i olika mätningar och beroende på syfte kan statistiska uppgifter som trångboddhet, boendeform, utländsk bakgrund och låg ekonomisk standard ingå i underlaget. Enligt Boverkets Segregationsbarometer tillhör huvuddelen av stadsdelsområdets stadsdelar områdestyp 4, det vill säga goda socioekonomiska förutsättningar. Älvsjö och Västertorp tillhör områdestyp 3, det vill säga socioekonomisk blandade utmaningar. Mälarhöjden tillhör områdestyp 5, det vill säga med mycket goda socioekonomiska förutsättningar. En förklaring till varför Älvsjö tillhör områdestyp 3 är att i stadsdelen finns två SHIS genomgångsboenden etablerade (Stockholm stads bostadssociala resurs). Antalet boenden i relation till antalet invånare cirka 1 500 personer får ett statistiskt genomslag. I Västerrop finns också två SHIS genomgångsboenden etablerade, men där är sambandet inte lika starkt.

Den övergripande bilden vad gäller utbildning och inkomst visar att stadsdelarna Solberga, Västertorp och Fruängen ligger lägre än övriga stadsdelar. I dessa stadsdelar är även antalet sjukdagar högre än i övriga stadsdelar. Vad gäller sysselsättningsgraden är denna lägre i Västertorp, Solberga och Älvsjö jämfört med övriga stadsdelar. Stadsdelar med högst andel hyreslägenheter är Västertorp, Solberga, Hägerstensåsen, Älvsjö och Liseberg. Andelen invånare med utländsk bakgrund är högre i Solberga, Älvsjö, Västberga och Liljeholmen. Högst andel invånare som upplever otrygghet i sitt område bor i Fruängen, Västertorp, Solberga och Liljeholmen.

Grundskolorna i stadsdelsområdet tilldelas resurser som utgår från flera variabler bland annat föräldrarnas utbildningsgrad och ekonomiska standard som återspeglar den socioekonomiska elevsammansättningen. Syftet är att öka likvärdigheten och motverka att elevernas socioekonomiska bakgrund påverkar elevers möjlighet att nå gymnasiebehörighet. De grundskolor i stadsdelsområdet med högst socioekonomisk index, det vill säga de grundskolor som har elever med statistiskt svagare förutsättningar, är Solbergaskolan, Västertorpsskolan samt Fruängsskolan. Grundskolor med lägst socioekonomisk index är Årstadalsskolan, Långbrodalsskolan samt Herrängens skola.

Generellt i jämförelse med övriga tio stadsdelsområden i Stockholms stad har invånarna i Hägersten-Älvsjö goda socioekonomiska förutsättningar. Hägersten-Älvsjö har även bra resultat i de indikatorer som kommunfullmäktige märkt upp utifrån ett mänskliga rättighetsperspektiv (MR) i syfte att synliggöra särskilda målgrupper samt invånarnas trygghet och förtroende för stadsdelsförvaltningen. Andelen barn som lever i hushåll med ekonomiskt

bistånd och andel vuxna med långvarig ekonomiskt bistånd är låga. Invånarna upplever i jämförelse med staden en hög grad av trygghet och förtroende för stadsdelsförvaltningen.

Nedan beskrivs ett antal lokala utvecklingsbehov utifrån olika temaområden där syftet med framtagna prioriteringar är att minska den socioekonomiska utsattheten och segregationen i stadsdelsområdet och öka den sociala och ekonomiska hållbarheten. Nedan beskrivs även utvecklingsbehov utifrån miljö och klimat med strategiska prioriteringar i syfte att öka den miljömässiga hållbarheten.

2.1 Välbefinnande och hälsa

Redogörelse

Välbefinnande och god hälsa är grundläggande förutsättningar för människors utveckling och påverkas av ekonomiska, ekologiska och sociala faktorer. Ohälsotalen mäter det sammanlagda antalet sjukdagar som ersätts genom socialförsäkringen under ett år i relation till hela stadens befolkning i åldern 16–65 år. Stockholm stad hade under 2024 färre biståndstagare och lägre ohälsotal än riket i stort samt övriga storstäder men det finns stora skillnader i ohälsotalen mellan stadens olika stadsdelsområden.

I Hägersten-Älvsjö stadsdelsområde uppgick år 2024 (senaste uppgifterna) andelen personer som någon gång under året haft sjukpenning till 5,2 procent bland män och 10,3 procent bland kvinnor. Resultatet är något högre än för stadens andelar (5% respektive 9,6%). Dock ligger Hägersten-Älvsjö lägre än stadens snitt för både män och kvinnor när det gäller ohälsotal. Västertorp och Solberga är de stadsdelsområden som har högst ohälsotal både för män (cirka 19 respektive 16 dagar) och för kvinnor (cirka 24 dagar respektive 22 dagar).

I Socialförsäkringsrapport 2017:3 nämns gravidrelaterade diagnoser och en högre andel psykiatriska sjukdomar hos kvinnor än män som troliga faktorer till att kvinnor i åldersgruppen 30–39 år har en högre andel påbörjade sjukfall. I Försäkringskassans årsredovisning 2022 lyfts övriga anledningar vara att kvinnor i större utsträckning än män arbetar inom yrken som har hög sjukfrånvaro och att kvinnor i högre grad än män har dubbel arbetsbelastning i form av både hem- och förvärvsarbete.

Under 2024 rörde enligt Socialtjänstrapporten 297 orosanmälningar psykisk ohälsa hos ett barn eller ungdom. 328 orosanmälningar rörde psykisk ohälsa hos vårdnadshavare eller annan närstående.

Resultatet av Stockholmsenkäten 2024 visar att flickors självskattade psykiska hälsa trots en liten förbättring bland både flickor och pojkar sedan föregående mätning (2022), fortsatt ligger på relativt låga nivåer. Även andra grupper visar särskild sårbarhet.

Folkhälsomyndigheten rapporterar bland annat att personer med funktionsnedsättning skattar sin hälsa som dålig i jämförelse med den övriga befolkningen och att gruppen i betydligt högre utsträckning upplever stress, oro och ångest. Denna sårbarhet förstärks ytterligare för personer med komplexa vårdbehov och samsjuklighet. Befolkningsprognosen visar en ökning av andelen äldre vilket innebär ökad risk för åldersrelaterad funktionsnedsättning, vilket är ytterligare en grupp med förstärkt sårbarhet.

En positiv trend som i Stockholmsenkäten visar att ungdomar i åk 9 och år 2 på gymnasiet använder tobak och alkohol i allt mindre utsträckning. Det vita snuset har däremot en motsatt trend, med en stor ökning bland både pojkar och flickor – framförallt i år 2 på gymnasiet.

Andelen ungdomar i år 2 på gymnasiet som använder lustgas ökar och ligger 2024 på 14 procent vilket är det högsta resultatet sedan mätningarna började år 2002. Bland åk 9 har 10 procent av eleverna uppgett att de någon gång provat narkotika, och motsvarande siffra för år 2 på gymnasiet är 26 procent. Andelen som provat narkotika ligger relativt jämnt sedan mätningarnas början, däremot har en minskning skett bland både åk 9 och år 2 på gymnasiet vid de senaste mätningarna vilket är positivt. Andelen pojkar som spelar om pengar har ökat bland båda årskurserna i de tre senaste mätningarna.

Analys

Stadsdelsnämnden konstaterar att Hägersten-Älvsjö generellt uppvisar god folkhälsa, i likhet med stadens resultat, men identifierar två utmaningar som kräver särskilt fokus. Den första rör de könsrelaterade hälsoklyftorna, där kvinnors ohälsotal nästan är dubbelt så hög som männen och där Västertorp sticker ut med höga sjukfrånvarotal. Dessa skillnader belyser strukturella ojämlikheter i arbetsliv och vardagsbelastning, vilket påverkar kvinnors hälsa, särskilt i socioekonomiskt utsatta områden.

Den andra utmaningen berör psykisk ohälsa vilken bland annat resultatet från Stockholmsenkäten och antalet orosanmälningar kopplade till psykisk ohälsa visar på. Mot denna bakgrund behöver arbetet för att förbättra den psykiska hälsan att fortsätta vara prioriterat och adekvata stödinsatser att utvecklas, med särskilt fokus på riskgrupper såsom kvinnor och personer med funktionsnedsättning.

Riskbeteenden, såsom användning av ANDTS, kan uppkomma som ett sätt att hantera stress, ångest och andra psykiska och emotionella svårigheter. Arbetet med att stärka den psykiska hälsan kan därför indirekt komma att påverka användningen av ANDTS.

Stadsdelsnämnden har en pågående dialog med kulturförvaltningen och socialförvaltningen för att utforska möjligheten att möta utmaningen, exempelvis genom samutnyttjande av lokaler i den av kulturförvaltningen planerade biblioteks- och kulturnoden i Liljeholmen. Nämndens intention är att undersöka möjligheterna för stärkt psykisk hälsa och socialt sammanhang för invånarna, med särskilt fokus på utpekade riskgrupper.

Strategisk prioritering

- Förstärka samverkan med socialförvaltningen och kulturförvaltningen i syfte att utveckla insatser och sammanhang som stärker ungas psykiska hälsa och förebygger ANDTS-relaterade riskbeteenden.

2.2 Uppväxtvillkor och utbildning

Redogörelse

Befolkningsstrukturen i Hägersten-Älvsjö visar viss variation mellan stadsdelarna, utifrån flera olika parametrar. Statistik från SCB/ODS 2024 visar att Liljeholmen och Solberga har högst andel barn i åldrarna 1–5 år, medan Västberga och Herrängen har de lägsta andelarna i

samma åldersgrupp. I åldrarna 6–12 år finns de högsta andelarna i Långsjö och Herrängen medan de lägsta återfinns i Hägerstensåsen och Västberga.

År 2024 uppgick stadsdelsområdets andel elever med godkända betyg i engelska till 96 procent. Resultatet är detsamma som föregående år och motsvarar stadens genomsnitt. I tre stadsdelar nådde samtliga elever godkänt i engelska vilket är en minskning från föregående år då samtliga elever i sju stadsdelar uppnådde godkänt i engelska. Lägst andel godkända elever i engelska återfinns i Hägerstensåsen (91 procent) och Västberga (92 procent) vilket ändå får anses vara en hög andel. Föregående år låg de lägsta andelarna i Västertorp och Älvsjö, 76 respektive 86 procent.

Andelen med godkända betyg i matematik låg 2024 på 93 procent vilket är detsamma som föregående år. I svenska uppnådde 95 procent av eleverna godkänt betyg, vilket har ökat med en procent från föregående år. Båda resultaten ligger på en något högre nivå än stadens snitt. Lägst andel elever med godkänt betyg i matematik återfinns i Västertorp (87 procent) medan lägst andel godkända elever i svenska återfinns i Hägerstensåsen (89 procent).

Ingen av stadsdelarna uppnår 100 procent godkänt i alla tre kärnämnen 2024, vilket är en förändring från 2023 då alla elever i Liseberg, Långsjö och Mälarhöjden uppnådde godkända resultat i kärnämnen.

Det socioekonomiska indexvärdet för skolor inom stadsdelsområdet synliggör ett samband mellan elevresultat och socioekonomiska förutsättningar där ett lågt indexvärde hänger ihop med höga elevresultat. Resultatet för 2025-2026 visar att Årstadalsskolan (åk f-6) är den skola som har lägst indexvärde (21). Mälarhöjdens skola är den skola med åk f-9 som har lägst indexvärde (26). Stadsdelsområdets högsta indexvärden återfinns i Solbergaskolan (256, jmf 232,5 föregående år) samt Västertorpsskolan, (182, jmf 202,6 föregående år), vilka båda är skolor för åk f-6. Fruängens skola är den skola upp till åk 9 som har lägst indexvärde (138) år 2025-2026.

Andelen barnhushåll som erhöll ekonomiskt bistånd uppgick 2025 till 1,2 procent (jmf 1,3 procent 2022), vilket fortsatt är något lägre än motsvarande andel för hela staden (1,7 procent). Allt jämt är det i Västberga följt av Västertorp som högst andel barnhushåll som erhållit ekonomiskt bistånd återfinns. Andelarna uppgår till 6,7 procent för Västertorp (jmf 6,4 procent 2022) och 5,1 procent för Västberga (jmf 6,3 procent 2022). I stadsdelarna Herrängen, Liseberg, Långbro, Långsjö, Mälarhöjden, Älvsjö och Örby slott har inget barnhushåll erhållit ekonomiskt bistånd.

Andelen barnhushåll med låg ekonomisk standard låg år 2023 på 7,1 procent för stadsdelsområdet (jmf 6,9 procent 2022) vilket är lägre än stadens snitt (13,5 procent). Stadsdelsområdet består både av områden med relativt höga andelar och av områden med låga. Högst andel år 2023 återfinns i Västertorp, 18,3 procent (jmf 19,1 procent 2022) och Västberga, 15,7 procent (jmf 17,5 procent 2022). Lägst andel barnhushåll med låg ekonomisk standard 2023 hade Långsjö och Herrängen på 0,9 respektive 1,2 procent.

Analys

Sammanställningen visar att Hägersten–Älvsjö i flera avseenden motsvarar stadens genomsnitt, men att det samtidigt finns en variation mellan stadsdelarna. Dessa skillnader är

centrala att beakta i arbetet med likvärdighet, då de påverkar såväl barns uppväxtvillkor som behovet av riktade insatser.

Flera områden uppvisar indikatorer som tyder på större socioekonomisk utsatthet, vilket bör vägas in i det fortsatta uppsökande och förebyggande arbetet. Den nya socialtjänstlagen betonar vikten av tidiga, samordnade och lätt tillgängliga insatser. Mot denna bakgrund bör insatser riktas särskilt till de områden där behoven är störst och befintliga strukturer för samverkan stärkas.

Under föregående år initierades ett forum för samverkan mellan förskola, socialtjänst, habilitering och polis. Ett fortsatt utvecklingsarbete inom detta forum bedöms vara av stor betydelse för att möta behovet av såväl främjande som förebyggande insatser på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.

Strategiska prioriteringar

- Fortsatt förstärkning av förebyggande och tidiga samordnade insatser, i linje med den nya socialtjänstlagen och principerna för god och nära vård samt i detta arbete ta socioekonomisk variation inom stadsdelsområdet i beaktande.
- Fördjupa samverkan med regionen för att säkerställa att insatserna blir långsiktigt hållbara och behovsanpassade.

2.3 Arbete och företagande

Redogörelse

I Hägersten-Älvsjö finns 69 000 personer sysselsatta på över 7 000 arbetsplatser och många större byggprojekt är planerade i stadsdelsområdet. Det finns flera arbetsplatstäta områden så som Marievik och Telefonplan men även två renodlade företagsområden vilka är Västberga och Älvsjö industriområde. Under senare tid har dock flera stora kontorsbyggnader byggts om till bostäder, däribland The Brick i Västberga och tidigare kontorslokaler i Marievik. Hägersten-Älvsjö har även en hög koncentrationen av ateljéer som lockar kreativa näringar och människor till stadsdelsområdet. Konstfack påverkar utvecklingen och har också lagt grunden för ett kreativt kluster som finns vid Telefonplan.

Andelen öppet arbetslösa i Hägersten-Älvsjö stadsdelsområde uppgick till 3 procent, vilket är lägre än stadens andelar. För kvinnor återfinns de högsta andelarna öppet arbetslösa i Västertorp på 4,2 procent, följt av Solberga på 4,1 procent. Älvsjö och Västertorp är stadsdelarna med högst andel öppet arbetslösa män, med 4,4 respektive 3,9 procent år 2024. Andelen sysselsatta i stadsdelsområdet är högre än staden som helhet (85 jämfört med 80 i staden). Stadsdelen Älvsjö har Hägersten-Älvsjöns lägsta sysselsättning, sysselsättningsgraden uppgår till 73 procent för män och 79 procent för kvinnor. Det är också den stadsdel där skillnaden mellan män och kvinnors sysselsättning skiljer sig mest.

I stadsdelsområdet bor ett antal långtidsarbetslösa invånare som uppbär försörjningsstöd samt står så långt ifrån arbetsmarknaden och behöver rustas för att kunna tillgodogöra sig arbetsmarknadsinsatser.

Analys

Stadsdelsnämnden ser att området har många styrkor kopplat till arbete och företagande. Den utmaning som nämnden kan se är att invånare som står så långt ifrån arbetsmarknaden att de behöver särskilt anpassat stöd som ger förutsättningar att delta i en arbetsmarknadsinsatser, riskerar att inte få adekvat stöd. Stadsdelsförvaltningen ser också som viktigt att fortsatt verka för fler Stockholmsjobb, som ett sätt att stärka personer att närma sig arbetsmarknaden. Detta kan utvecklas genom fortsatt samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen med syfte att säkerställa att målgruppen ges adekvat stöd.

Strategisk prioritering

- Fortsatt samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen med särskilt fokus på de som ska rustas för arbetsmarknadsåtgärder.

2.4 Boende och stadsmiljö

Redogörelse

Hägersten-Älvsjö är Stockholms tredje folkrikaste stadsdelsområde, och under planperioden kommer befolkningen öka med 2,4 procent. En kraftig ökning av äldre, 80 år och uppåt, ställer högre krav på bland annat tillgången till vård- och omsorgsboenden.

Stadsdelarna Midsommarkransen, Älvsjö och Solberga har högst antal förmedlade hyreslägenheter av Bostadsförmedlingen år 2024. Längst kötid har lägenheter i Aspudden och Liljeholmen, och kortast har lägenheter i Midsommarkransen. De villor som i genomsnitt hade det högsta försäljningspriset ligger i Hägersten, Mälarhöjden och Liljeholmen. Lägst genomsnittligt villapris återfanns i Fruängen. Bostadsrätter är i genomsnitt dyrast i Aspudden och Gröndal, medan det lägsta genomsnittspriset finns i Liseberg. Bostadsbyggandet befinner sig på en relativt låg nivå på grund av lågkonjunkturen. I stadsdelsområdet färdigställdes under 2024 ändå cirka 1 100 lägenheter, varav de flesta byggdes i Västberga (Telefonplan), Solberga (Älvsjöstaden), och Liljeholmen (Årstaberget). Samtidigt påbörjades endast 400 lägenheter 2024, varav hälften i stadsdelen Liljeholmen. Aspudden, Midsommarkransen och Västberga har högst andel trångbodda hushåll. Lägst är andelen trångbodda i Mälarhöjden och Liseberg.

Till stadsdelsnämnden kommer årligen ett stort antal meddelanden om uppsägning på grund av utebliven hyresinbetalning där samarbetet med hyresvärdarna är avgörande för att förebygga vräkningar. Personer som en gång har blivit vräkta har i regel svårt att återinträda på bostadsmarknaden, varför det är angeläget att i möjligaste mån förebygga och förhindra att personer vräks. Under 2025 kunde 95,8 procent av inkomna avhysningar avvärjas.

Analys

Hägersten-Älvsjö är ett stadsdelsområde med en stor variation i typologi, upplåtelseform och prisbild på bostäder. Det speglar också befolkningens olika förutsättningar och även om stadsdelsområdet inte hör till de mest utsatta så finns det stora skillnader mellan olika stadsdelar inom området. Med tanke på den förändrade åldersstrukturen hos befolkningen de kommande åren är det av vikt att nämnden har en beredskap för att kunna bemöta de ändrade behoven hos invånarna.

Nämnden har identifierat behovet av att kunna möta efterfrågan på boståndsbedömda boendeformer, vilka inkluderar vård- och omsorgsboenden. Arbetet är av vikt för att kunna tillgodose framtida behov. Nämnden ser även behov av att pågående samarbeten med hyresvärdarna i Stockholm, bland annat SHIS, behöver fortsätta att utvecklas och stärkas i syfte att förebygga vräkningar.

Strategisk prioritering

- Långsiktig utveckling och stöd till långsiktiga boendelösningar samt övriga boendetyper, såsom gruppboendestäder, boenden med stöd för socialpsykiatrins målgrupp och vård och omsorgsboenden, för att möta det kommande behovet.

2.5 Demokrati och trygghet

Redogörelse

Andel som röstar i val kan visa hur demokratin mår i en stad. I 2022 års val röstade 81,7 procent i stadsdelsområdet, vilket är två procent högre än genomsnittet i Stockholms stad. I jämförelse med valen 2018 och 2014 har valdeltagandet minskat med drygt två procent. Samma trend föreligger i samtliga stadsdelsområden. Inom stadsdelsområdet är skillnaderna stora. Det stadsdelar med lägst valdeltagandet är Älvsjö, Solberga och Västberga. Stadens analys av valresultatet visar på att det finns en stor skillnad i valdeltagande bland inrikes- och utrikesfödda. Bland inrikesfödda röstade 90 procent i det senaste valet medan utrikesfödda röstade endast 55 procent.

Invånarnas förtroende för kommunen och andra myndigheter visar även på hur stark demokratin är i ett område. Andelen Hägersten-Älvsjöbor som i medborgarundersökningen 2025 uppgav att de har förtroende för sin stadsdelsförvaltning uppgick till 42 procent, vilket är en förbättring med sju procentenheter från mätningen 2024. Snittet i staden är 38 procent. I samma undersökning framkommer det att andelen som vet var de ska vända sig för att vara delaktig i utvecklingen av sin stadsdel gällande parker, lekplatser och parklekar är 30 procent.

Resultatet från Stockholms stads trygghetsmätning 2023 (som är den senaste som gjorts) visar att invånarna i Hägersten-Älvsjö i mindre utsträckning känner oro för att utsättas för brott eller för att vistas i offentliga miljöer än genomsnittet för staden. Det finns vissa skillnader stadsdelarna emellan. Exempelvis anger boende i Solberga, Aspudden och Fruängen en aning större generell oro för att bli utsatt för brott av något slag än genomsnittet i staden. I Solberga finns en högre grad av oro i bostadsområdet och i stadsdelarna Solberga, Aspudden och Västertorp beskrivs en större otrygghet i bostadshuset eller i nära anslutning till det.

Stadsdelarna Älvsjö och Solberga har tidigare varit klassat som ett utsatt område och öppen drogszen av polisen. Dessa klassningar har tagits bort men polisen bedömer att området har fortsatt behov av aktiva insatser för att situationen inte ska försämrats igen. Nämnden har i samverkan med övriga aktörer arbetat med platssamverkan i området där en rad insatser har initierats för att förbättra lägesbilden i området. Även om det är en förbättrad lägesbild kvarstår en del utmaningar i området. Älvsjö torg, Resecentrum och delar av Solberga har över tid haft problem med individer som vistats på platsen och har koppling till kriminella nätverk, vilket medför en risk för rekrytering av barn och unga.

Västertorp har till och från över tid haft problem med brottslighet och otrygghet som legat över stadens snitt, varför nämnde bedömer att det behövs kontinuerligt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete på platsen.

Stadsdelsnämnden genomför årligen trygghetsvandringar och -inventeringar. Under 2025 lyftes särskilt trygghet och trivsel i stadsdelsområdets gång- och cykeltunnlar. De tunnlar som angränsar Västberga industriområde och Fruängen är i särskilt stora behov av åtgärder.

Analys

Stadsdelsnämnden ser att det finns ett behov av utvecklade arbetssätt för att fortsätta bidra till att öka trygghet samt stärka den lokala demokratin samt tilliten i i de områden med socioekonomiska utmaningar som Västertorp, Älvsjö och Solberga. I arbetet med platssamverkan ser nämnden exempelvis en möjlighet att arbeta mer med platsutveckling för att få samsyn, en långsiktighet, förankring samt utvecklingskraft i arbetet. Dels inom staden, tillsammans med facknämnder och bolag, men också i samverkan med civilsamhället och invånare för att bättre ta tillvara på lokal kunskap och engagemang.

Älvsjö station är en central strategiskt nod i söderort och omfattande stadsutveckling planeras i närområdet. Älvsjö resecentrum med cykelgaraget är fortfarande den plats som upplevs mest otrygg i området. Inom platssamverkan har ett program för ökad trivsel och trygghet i Älvsjö resecentrum tagits fram av bland andra trafikkontoret och stadsdelsförvaltningen där åtgärder under kommande år behöver prioriteras för att stävja utvecklingen i området.

Strategiska prioriteringar

- Utveckla arbetssätt inom platssamverkan där invånare, civilsamhälle och lokala aktörer är aktiva medskapare i större utsträckning samt stärka samverkan inom staden för bättre samsyn och handlingskraft i utveckling av Fruängen/Västertorp och Älvsjö/Solberga och Liljeholmen. Prioriteringen kommer genomföras i samverkan med trafikkontoret, stadsbyggnadskontoret, exploateringskontoret och kulturförvaltningen.
- Genomföra åtgärder för ökad trygghet och trivsel i Älvsjö resecentrum i samverkan med trafikkontoret och Region Stockholm.

2.6 Miljö och klimat

Redogörelse

Staden står inför flera utmaningar för miljö och klimat vilka kräver en rad olika åtgärder. I Stockholms stads Miljöprogram 2030 pekas målen ut och i Klimathandlingsplanen 2030 konkretiseras 150 åtgärder. Två av fem utpekade omställningsområden berör cirkularitet och förändrade konsumtionsmönster. Det första anger att staden ska planeras, byggas och utvecklas cirkulärt och hållbart, och det andra att stadens egen organisation ska styras mot en konsumtion med låg klimatpåverkan. Miljöprogrammets mål för ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm anges vara centralt för att nå flera andra mål i programmet. Enligt Circularity Gap Report Sweden anges att Sverige endast är 3,4 procent cirkulärt. Arbetet inom ramen för de omställningsområden som berör ett cirkulärt förhållningssätt och förändrade konsumtionsmönster kräver omfattande insatser från såväl stadens egen organisation som invånare, civilsamhället, näringslivet och akademien. Hägersten-Älvsjö ligger näst högst av

stadens stadsdelsnämnder i utsläpp från egna inköp med 30 000 ton CO₂e per år enligt data från miljöspendanalysen från 2021. Resultatet belyser behovet av att främja och skapa förutsättningar för cirkulära arbetssätt och förändrade konsumtionsmönster inom den egna organisationen. Konsumtionskompassen visar att Hägersten-Älvsjös stadsdelsområde mestadels består av områden med lägre konsumtionsnivåer (5,82 - 8,14 ton CO₂e per år), med undantag för bland annat Sjövikskajen, Sjöviksbacken och Aspudden där konsumtionsnivåerna ligger på 8,15 - 10,11 ton CO₂e per år. I relation till den av Naturvårdsverkets angivna globala konsumtionsnivån om 4 ton CO₂e per år, samt riktlinjen om 1 ton CO₂e per år till 2050, krävs åtgärder för att främja och skapa förutsättningar för cirkulära levnads- och konsumtionsmönster samt beteendeförändringar även bland stadsdelsområdets invånare.

Delningsinitiativ, då material och resurser delas mellan flera, är ett sätt att effektivt ta tillvara på resurser samt förebygga nyinköp och underutnyttjade resurser. Synergierna med delningsinitiativ är många och kan ha en direkt positiv effekt på sociala områden, såsom ökad delaktighet, integration, lokal samhörighet, jämställdhet och jämlikhet. Det anges även i Rapport 2018:18 från Avfall Sveriges Utvecklingssatsning att kommuner som bedriver delningsverksamhet och skapar nya mötesplatser har sett ett ökat förtroende bland invånare. För att möjliggöra framgångsrika delningsinitiativ krävs bland annat utveckling av digitala plattformar. Avfall Sverige identifierar att avsaknaden av digitala plattformar försvårar delandet avsevärt.

Analys

Under kommande år ser stadsdelsnämnden ett stort behov av styrning och strukturer som möjliggör en cirkulär ekonomi och främjar delningsinitiativ. Behov finns även av kartläggning av såväl interna som externa initiativ centralt inom staden. Uppdraget med utåtriktat miljö- och klimatarbete är nytt och det finns ett behov av att hitta nya samverkansformer och arbetssätt för att nå ut till invånare, civilsamhälle och näringsliv. Strukturer och digitala plattformar som möjliggör delning av material inom stadsdelsnämndens egna verksamheter saknas idag vilket försvårar de delningsinitiativ som uppstår. I Hägersten-Älvsjö pågår utvecklingen av en fritidsbank vilken kommer öppna i Fruängen centrum under 2026, men även en återbrukscentral vore önskvärt för att möjliggöra och främja cirkularitet hos invånare. Stadsdelsnämnden ser ett behov av att samverka med bland annat miljönämnden, SVOA och idrottsnämnden i utvecklingen och arbetet med dessa frågor. Dialoger med civilsamhälle och näringsliv för att få insyn i var behoven är som störst kan möjliggöra grunden för ett framgångsrikt utåtriktat arbete i samverkan med invånare. En av de största möjligheterna som identifierats i stadsdelsområdet är att flera civilsamhällesinitiativ som främjar cirkularitet och delningsekonomi uppstår, många med bas i högkonsumtionsområden.

Strategisk prioritering

- Utveckla och kommunicera delningsinitiativ- och verksamhet både externt i stadsdelsområdet likväl som internt inom stadsdelsnämndens egen organisation. Prioriteringen kommer genomföras i samverkan med miljönämnden, SVOA och idrottsnämnden.

3 Planeringsförutsättningar för nämndens verksamhetsområden

3.1 Förskoleverksamhet

Omvärldsfaktorer, analys och utveckling

Stadsdelsnämnden behöver fortsatt prioritera det strategiska prognos- och analysarbetet avseende tillgång och efterfrågan på förskoleplatser samt bemanning på både kort och lång sikt. Sedan 2020 har antalet barn i åldern 1–5 år minskat stadigt, vilket påverkar behovet av förskoleplatser nu och under kommande år. Förskoleverksamheten omfattar idag drygt 5 200 barn och 1 200 medarbetare fördelade på 74 förskolor. Efterfrågan varierar inom stadsdelsområdet, vilket ställer krav på en flexibel lokalförsörjning.

Under kommande planperiod förväntas barnantalet fortsätta minska i vissa områden, medan det i andra bedöms öka. Ökningarna ger dock inte ett omedelbart behov av fler platser, men det är avgörande att organisationen har inbyggd flexibilitet för att kunna anpassa kapaciteten när behov uppstår. Utöver den långsiktiga planeringen hanterar förskoleverksamheten även betydande säsongsvariationer. Antalet inskrivna barn är generellt lägre under hösten och ökar successivt från januari fram till sommaren. Dessa variationer gör prognosarbetet komplext och påverkar möjligheterna till effektiv personalplanering.

Det kvarstår utmaningar i att säkerställa behovet av utbildade barnskötare. Idag finns ett stort antal barnskötarutbildningar med varierande omfattning och utförare, vilket innebär att barnskötare kan ha olika kompetensnivåer beroende på utbildningsbakgrund. Förskolorna prioriterar rekrytering av barnskötare med adekvat gymnasial utbildning för arbete med barn, men det saknas idag system för att särskilja denna kategori från andra utbildningsvägar. Det pågår ett arbete med att ta fram ett system för detta, och när systemet väl är på plats behöver behovet av att kompetensutveckling för redan anställda barnskötare ses över.

En god samverkan med socialtjänst och förskolornas ledningsfunktioner har under senaste året utvecklats. Det är viktigt att denna goda samverkan etableras i verksamhetens samtliga led, och för att säkerställa det pågår diskussioner om att komplettera med funktioner som kan fungera som brygga mellan socialtjänst och förskola för att ytterligare etablera och utveckla befintlig samverkan. Det är också viktigt att stärka kunskapen om andra faktorer som påverkar barns hälsa, exempelvis rörelse, lek och hur medarbetare kan främja barns psykiska välmående. Variationen mellan olika delar av stadsdelsområdet innebär också att riktade insatser kan vara nödvändiga för att stärka likvärdigheten. En viktig faktor för barns välmående är att förskolans medarbetare utvecklar trygga och tillitsfulla relationer med alla barn.

För att kunna rikta insatser mer ändamålsenligt behöver metoder och system för uppföljning och utvärdering av förskolans utbildning utvecklas. Detta gäller både strukturella faktorer och metoder som på övergripande nivå synliggör effekter av undervisningen. Det finns även behov av ett stadsövergripande system som gör det möjligt att koppla resultat från läsa-, skriva-, räknagarantin till den förskola där barnet tidigare varit inskrivet. I detta arbete är det även viktigt att kartlägga den tid som förskollärare och barnskötare lägger på administration och dokumentation. Medarbetarnas tid tillsammans med barnen behöver värnas, och uppföljningsmetoder måste därför vara tidseffektiva.

Regeringen gav i oktober 2023 Skolverket i uppdrag att föreslå ändringar i förskolans läroplan (Lpfö 18), och under 2025 trädde den nya versionen i kraft. Den nu gällande läroplanen anger att förskolan i huvudsak ska vara skärmfri samtidigt som barns rätt till att få ta del av högläsning utifrån olika metoder och genrer har förstärks. Förskolorna behöver utveckla sina pedagogiska lärmiljöer utifrån den reviderade läroplanens skrivningar. I det arbetet behöver även beaktas att barns rätt att erbjudas undervisning gentemot teknikområdet har förstärkts i nuvarande läroplan.

Även vikten av att förskolans utbildning vilar på vetenskaplig grund förstärks i och med den reviderade läroplanen, och framöver behöver insatser som syftar till att utveckla forskningslittracitet bland förskolans medarbetare genomföras. Fler förskollärare behöver också få möjlighet att bli medskapare av forskning inom det didaktiska fältet, till exempel genom att delta i ULF-samarbeten.

Agenda 2030

Verksamhetens utmaningar kopplar främst till mål 2 *Ingen hunger*, 3 *Hälsa och välbefinnande* samt till mål 4 *God utbildning för alla*.

Att främja välbefinnande för alla barn är en central, men utmanande, del av förskolans uppdrag. Arbetet kräver starkt samverkan med andra samhällsaktörer. Barnhälsa sträcker sig bortom det pedagogiska och kräver professionsöverskridande insatser – en fråga som blivit allt mer angelägen då rektorer rapporterar att fler barn är i behov av särskilt stöd. Att barn erbjuds näringsriktiga måltider och etablerar ett hållbart förhållningssätt till mat är också en viktig del av förskolans verksamhet.

Förskolan ska också erbjuda en god utbildning för alla. En fortsatt utmaning är att det finns barn i stadsdelen som inte är inskrivna i förskolan och därför inte nås av utbildningen. Mot bakgrund av förskolans kompensatoriska uppdrag är det viktigt att vidareutveckla den uppsökande verksamheten gentemot denna målgrupp. Framöver behöver även socioekonomiska faktorer på ett mer systematiskt sätt inkluderas i resursfördelning inom stadsdelsområdet.

Jämställdhetsutmaningar

Förskolans uppdrag omfattar att aktivt främja alla barns lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Personalen spelar en central roll i detta arbete. En utmaning är den sneda könsfördelningen i yrket – endast drygt två procent av stadsdelsnämndens förskollärare är män – vilket kan riskera att förstärka traditionella könsmönster. Under perioden kommer arbete med att HBTQ-diplomera stadsdelsområdets förskolor genomföras.

Prioriteringar

- Utveckla hållbarhetsarbetet inom Agenda 2030, med särskilt fokus på barnhälsa ur flera perspektiv såsom inkludering, psykiskt välbefinnande, fysisk aktivitet och goda matvanor.
- Vidareutveckla det strategiska prognosarbetet kring behovet av förskoleplatser för att möjliggöra effektivare personalplanering och lokalnyttjande.
- Fördjupa och utveckla samverkan med socialtjänst, habilitering och BVC.

3.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Omvärldsfaktorer, analys och utveckling

Befolkningsprognosen visar att barn i skolåldern minskar under planperioden, medan ungdomar i gymnasieåldern ökar något. Stadsdelsområdet har även fortsättningsvis det största antalet invånare i åldersgruppen 6-15 år jämfört med andra stadsdelar.

Resultatet från Stockholmsenkäten 2024 visar att bara 16 procent av pojkarna och 8 procent av flickorna som bor i området och går i årskurs nio ofta eller ibland brukar vara på fritidsgård eller träffpunkt. 66 procent av pojkarna och 61 procent av flickorna deltar dock i lärarledd fritidsaktivitet eller träning. Resultatet från Skolenkäten, som från och med 2025 går till ungdomar i åk 6 och 9, visar att 86 procent deltar i idrottsaktiviteter, respektive 45 procent i kulturaktiviteter, och 64 procent i föreningslivet på sin fritid. Undersökningen vänder sig i 2025 års mätning delvis till en annan målgrupp (åk 6 och åk 9 istället för åk 5 och åk 8 som var 2024 års målgrupp), frågorna har också justerats vilket kan ha påverka utfallet och jämförbarheten mellan åren.

I ett växande stadsdelsområde med ett stort antal barn och unga är det av vikt att fortsätta utveckla fritidsverksamheten utifrån barn och ungas behov och levnadsmönster. En meningsfull fritid är en stark skyddsfaktor som främjar psykisk hälsa, motverkar utanförskap och förebygger kriminalitet. Nämndens arbete med att undersöka och utveckla nya sätt att uppfylla barn och ungas behov och önskemål, samt alternativ till traditionella fritidsgårdar fortsätter att pågå under planperioden. Skolloven, och särskilt sommarlovet, är särskilt viktiga perioder då fritidsverksamhetens program behöver vara brett för att tillgodose barn och unga möjlighet till meningsfull fritid.

Parkleksverksamheten i stadsdelsområdet står inför både kort- och långsiktiga utmaningar kopplade till lokaler. I dagsläget saknas ändamålsenliga lokaler på flera platser vilket påverkar verksamhetens kvalitet. Stadsdelsnämnden saknar fungerande parkleksbyggnader i Fruängen och Västertorp, och i Kristallparken behöver djurhusen utökas och rustas upp. Stadsdelsnämnden ser även ett behov av en ny parklek i Liljeholmsområdet. En utmaning för parkleksverksamheten är att attrahera den prioriterade målgruppen 10-12 år. Förutsättningarna för en ny typ av parklek särskilt riktad mot 10-12 åringar kommer att utredas under planperioden. Utredningen ska bland annat kartlägga målgruppens behov, analysera möjliga lokaliseringar och undersöka hur verksamheten kan samverka med andra aktörer för att verka attraktiv och tillgänglig.

En ny tjänst som fritidslots tillsattes under föregående år vilken arbetar uppsökande mot barn och unga samt gentemot föreningsliv och andra aktörer i syfte att möjliggöra bredd och lotsning för fritidsverksamheten. Rollen fortsätter att utvecklas under planperioden.

I socioekonomiskt utsatta områden har barn och ungdomar sämre förutsättningar för en organiserad fritidssysselsättning och en meningsfull fritid i nära samarbete med skola är centralt. Prioriterade platser i stadsdelsområdet är delar av Solberga, Älvsjö, Västertorp och Västberga. De öppna fritidsverksamheterna har ett kompensatoriskt uppdrag att nå barn och ungdomar som saknar en meningsfull fritid och behovet av nya, utvecklade tvärprofessionella arbetssätt och insatser behövs i samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och civilsamhälle.

Stadsdelsnämndens utvecklingsarbete inom områdena kultur, civilsamhälle och trygghet med målet att knyta frågorna närmare varandra för att skapa synergieffekter i arbetet fortsätter under planperioden. Ett särskilt fokus kommer ägnas åt att stärka tillgång till kultur för barn och unga i stadsmiljön inom ramen för platssamverkan. Särskilt prioriterade platser kommer, utifrån socioekonomiska faktorer, att vara Västertorp, Älvsjö och Solberga.

Att alla barn och unga ska vara inkluderade i kulturlivet är av betydelse för demokratin. Kultur skapar sammanhang och framtidstro. Det finns även en stark koppling mellan utbildning och kulturvanor och för barn i förskola och skola har ”Kulan-premien”, en subvention till föreställningar och workshops, haft betydelse och möjliggjort att fler barn fått möta kultur och professionella utövare. Det är av vikt att premien finns kvar och utvecklas. Vidare behöver ytterligare satsningar göras för att nå de barn och unga som idag inte tar del av stadens eller annan kulturaktörs verksamhet på sin fritid. I arbetet ser nämnden ett behov av utvecklad samverkan inom staden, särskilt för att nå prioriterade målgrupper.

Stadsdelsnämnden ser även ett behov av att stärka tillgången till samlingslokaler i stadsdelsområdet som är något lägre än snittet för staden. Under planperioden har nämnden ett pågående budgetuppdrag för att utreda möjligheten att omvandla panncentralen till ett kulturhus/allaktivitetshus tillsammans med Stockholms hem.

Under planperioden undersöker nämnden möjligheterna till samutnyttjande av lokaler i Kulturförvaltningens planerade biblioteks- och kulturnod i Liljeholmen. Förvaltningen har aviserat intresse för att delta i den integrerade verksamheten om 2 500–3 000 kvm, där bibliotek, kulturskola och andra potentiella partners är tänkta att samverka. Målbilden för samutnyttjandet är att bidra till en levande mötesplats som stärker kulturutbudet och tillgängligheten för invånarna i hela stadsdelsområdet.

Agenda 2030

De utmaningar som finns inom verksamhetsområdet kopplar till målen om Minskad ojämlikhet (mål 10) samt Fredliga och inkluderande samhällen (mål 16). Fritidsverksamheten för barn och unga arbetar utifrån lokala utmaningar, förutsättningar och behov mer riktat mot vissa målgrupper för att uppfylla målen i Agenda 2030.

Jämställdhetsutmaningar

Fritidsverksamheternas besöksstatistik analyseras könsuppdelat för att säkerställa att utbudet är lika attraktivt mellan könen. Statistiken visar att parklekarnas verksamheter (fokus barn 10–12 år) besöks av fler flickor än pojkar medan mötesplatsernas verksamheter (13–17 år) besöks av fler pojkar än flickor. Skillnader finns även i andelen pojkar och flickor som deltar i kultur- och idrottsaktiviteter på fritiden, där flickor i större utsträckning deltar i kulturaktiviteter medan pojkar i idrottsaktiviteter.

Prioriteringar

- Kultur- och fritidsverksamhet ska särskilt utvecklas för att nå de grupper som inte nås eller vars behov inte möts av ordinarie utbud.

3.3 Äldreomsorg

Omvärldsfaktorer, analys och utveckling

Stadsdelsnämnden står inför stora förändringar och utmaningar kommande årtionden. Andelen äldre över 80 år kommer att öka i hela Sverige och så även inom stadsdelsområdet. Prognosen visar att äldre över 80+ ökar med 794 personer fram till 2029, vilket är en 15 procentig ökning som kan leda till att fler har behov av äldreomsorgens stöd och hjälp. Forskning visar också på att äldre vill ha mer individuellt anpassade insatser och större valfrihet.

För att möjliggöra att Stockholms stad ska vara en äldrevänlig stad kommer det förebyggande och uppsökande arbetet bli allt viktigare för att främja god hälsa för äldre. De hälsofrämjande och förebyggande insatserna bör utvecklas enligt nya socialtjänstlagen för att behålla och stärka en god livskvalitet. För den enskilde individen kan det innebära att sjukdom och skador, som kan leda till lidande och beroende, i många fall kan förebyggas eller skjutas upp. Det behövs en fortsatt utveckling av samverkan med civilsamhället. Arbetet med trygghet, exempelvis förebygga brott mot äldre, behöver stärkas genom information och samverkan med andra aktörer.

I framtiden behöver de äldres boendemiljö prioriteras även utifrån de äldres ekonomiska förutsättningar. Det är individens behov som styr vilken boendeform som passar bäst. Det är viktigt att den boende känner sig trygg i sin miljö och att den sociala miljön präglas av självbestämmande och självständighet. Flera alternativa boendeformer ger en flexibel boendemiljö i enlighet med framtagna boendeplanering.

Den prognostiserade ökningen av antalet äldre visar på ett behov av utökade verksamheter för områden som berör äldreomsorgen under planperioden. Behov av hemtjänstinsatser och boendeplatser inom särskilt boende samt trygga bostäder för äldre kommer att öka. Behovet av fler anpassade stödformer behövs exempelvis boenden för psykisk ohälsa och missbruk. Stadsdelsnämnden ser en trend att målgruppen äldre med psykisk ohälsa, suicidrisk, våldsutsatthet, missbruk, hemlöshet och samsjuklighet ökar vilket medför behov av anpassade stödformer och insatser. Det finns även behov av kompetensutveckling och handledning för att öka kunskapen om målgruppen.

Det som kan tala emot ett ökat behov av särskilda boendeplatser, i den omfattning som utgår från nuvarande prognos, är att äldre generellt sett är friskare högre upp i åldrarna än tidigare. Därtill byggs seniorboenden ut, vilket kan bidra till att behovet av särskilt boende senareläggs. Detta ligger i linje med ambitionen att stärka äldres möjligheter att bo kvar i ordinärt boende längre, vilket även betonas i den nya socialtjänstlagen. Samtidigt bör befolkningsprognoser tolkas med viss försiktighet. Även om de visar på en ökning av den äldre befolkningen kan utfallet påverkas av exempelvis förändrade flyttmönster och demografiska faktorer. Det innebär att den faktiska ökningen kan bli mindre eller större än vad nuvarande prognos anger, vilket behöver beaktas i planeringen.

Ökningen av antalet äldre syns redan inom arbetet med färdtjänsthandläggning. Det gäller framförallt personer över 65 år. I och med en åldrande befolkning förväntas flödet fortsatt öka.

Arbetet med omställning för nya den socialtjänstlagen som syftar till att socialtjänsten ska bli mer förebyggande, jämställd och lättillgänglig än idag samt omställningen till god och nära vård och omsorg fortsätter. Nämnden deltar i det stadsövergripande arbetet och fortsätter att stärka det hälsofrämjande, förebyggande arbetet. Prioriterat är att fortsätta stärka samverkan med Regionen, både primärvården och slutenvården, för att uppfylla intentionen i lagstiftningen. Tryggt mottagande behöver fortsätta utvecklas för att säkerställa en trygg utskrivning från slutenvården. Nämnden ser vidare en trend där antalet sköra äldre med behov av avancerad hälso- och sjukvård ökar på vård- och omsorgsboenden, varför det är nödvändigt att dialog och samverkan med läkarorganisationer förstärks under planperioden.

Nämnden bedömer att stadens nuvarande gränsdragning för äldreomsorgens ansvar behöver ses över utifrån nya socialtjänstlagen, höjd pensionsålder och en förändrad målgrupp. Äldreomsorgen möter i ökande grad individer vars behov främst avser andra insatser inom socialtjänsten, vilket påverkar både uppdrag och resursanvändning. Under kommande treårsperiod bör därför åldersgränser, ansvarsfördelning och organisering ses över. En mer sammanhållen struktur inom socialtjänsten skapar förutsättningar för effektivare resursutnyttjande och mer träffsäkra, individanpassade insatser oavsett ålder.

Inom äldreomsorgen finns ett särskilt behov av digitala lösningar, välfärdsteknik och metoder som minskar administrationen och samtidigt frigör mer tid för medarbetarna till socialt arbete och omsorg. Välfärdsteknik kan även underlätta inom områden som är fysiskt krävande och bidrar till en mer hållbar arbetsmiljö. Det innebär en utmaning för äldreomsorgen att medarbetarnas behov av kompetens behöver stärkas för att hantera ny teknik och nya digitala verktyg. Välfärdsteknik skapar möjlighet för äldre till en mer självständig, aktiv och trygg vardag. Informationsklassning är en avgörande process för att säkerställa rätt skyddsnivå för känslig information inom äldreomsorgen. Samtidigt är den omfattande och tidskrävande, vilket riskerar att fördröja införandet av digitala lösningar och välfärdsteknik som skulle kunna frigöra tid för omsorg och skapa en bättre arbetsmiljö.

Nämnden ser behov av att kommunfullmäktige har ett tydligt fokus på såväl brukarundersökningar som kvalitetsuppföljning på individnivå i uppföljningsmodellerna. Dessa är centrala verktyg för att säkerställa verksamhetens kvalitet ur brukarperspektiv och för att bedöma om insatserna motsvarar enskildas behov. Det finns även behov av verksamhetsstöd som möjliggör systematisk uppföljning inom samtliga verksamheter och som ger förutsättningar att följa flera parametrar, såsom brukarperspektiv, insatsernas omfattning och personalrelaterade nyckeltal.

Under planperioden står äldreomsorgen inför utmaningar i kompetensförsörjningen. Det är redan idag stora svårigheter att rekrytera legitimerade hälso- och sjukvårdspersonal, omsorgspersonal med gymnasial vård- och omsorgsutbildning samt behörig personal med kompetens inom svenska språket och digital teknik.

Äldreomsorgens utförarverksamheter har fortsatta utmaningar kring delar av medarbetargruppens medicinska kompetens och färdigheter i svenska. Inom Europeiska sociala fonden, ESF-projektet *Kompetensutveckling i äldreomsorgen* har ett arbetsplatsnära lärande vid kliniskt träningscentrum, med stöd av både vård- och svensklärare, gett goda resultat.

Behov finns av tillgång till studie- och yrkesvägledare som kan stötta verksamheterna att ta fram individuella kompetensutvecklingsplaner utifrån nationella utbildningskrav.

För att möta kompetensutvecklingsbehoven i äldreomsorgen behöver staden en långsiktig stadsövergripande planering genom flera regionala kliniska träningscenter där medarbetare kontinuerligt kan fortbilda sig i en autentisk miljö. Lärandet bör ske med en tydlig koppling till det dagliga arbetet och ledas av både yrkeslärare och lärare i svenska som andraspråk som arbetar tillsammans samt se till medarbetarnas individuella kompetensutvecklingsbehov.

Införandet av skyddad yrkestitel för undersköterskor samt fast omsorgskontakt i hemtjänsten innebär ökade krav på kompetens och strukturerad kompetensutveckling. Från och med den 1 juli 2026 föreslås fast omsorgskontakt även omfatta särskilt boende, vilket ytterligare stärker kraven på kontinuitet, samordning och tydliga yrkesroller. Sammantaget innebär detta ett ökat behov av kompetensutveckling och organisatoriska förutsättningar för att kunna möta förändrade lagkrav i äldreomsorgen.

Under planperioden föreslås lagkrav på språkkunskaper för personal inom äldreomsorgen träda i kraft. Åtgärderna syftar till att säkerställa en god, förbättrad och mer enhetlig språknivå, vilket bedöms kunna stärka kommunikationen, öka tryggheten och förbättra dokumentationen. Skärpta krav i skollagen avseende utbildning i svenska för invandrare (SFI) bedöms samtidigt kunna påverka såväl kompetensutvecklingen som kompetensförsörjningen, bland annat genom risk för ökad personalbrist och att potentiella medarbetare utestängs.

Nämnden ser behov av långsiktig planering och ökade resurser i form av vikarieersättning, för att möta behovet av kontinuerlig kompetensutveckling inom relevanta områden.

Agenda 2030

Nämndens arbete inom verksamhetsområdet bidrar till flera av de globala målen i Agenda 2030. Äldreomsorgens övergripande utmaningar framöver går i linje med agendans mål 2 Ingen hunger, mål 3 God hälsa och välbefinnande, mål 5 Jämställdhet samt mål 10 Minskad ojämlikhet samt mål 12 Hållbar konsumtion och produktion.

Jämställdhetsutmaningar

För att nå målet om en äldrevänlig stad är det betydelsefullt att systematiskt synliggöra och analysera vilka konsekvenser förslag och aktiviteter får för kvinnor respektive män i ålder 65 och uppåt. Undersökningar inom äldreomsorgen har betydligt fler svar från kvinnor än män. Dessutom är det svårt att dra för generella slutsatser av resultaten på grund av den låga svarsfrekvensen. Kunskapshöjande insatser om särskild sårbara och utsatta målgrupper för medarbetare bidrar till uppfyllande av hållbarhetsmålet om minskad ojämlikhet samt principen om att ingen ska lämnas utanför. Det förebyggande och uppsökande arbetet är en viktig del i jämställdhetsutmaningen att nå fler äldre män tidigare. Utveckling av anhörigstödet är betydelsefullt utifrån det att äldre kvinnor vårdar sina anhöriga i större utsträckning än äldre män.

Prioriteringar 2027-2029

- Genom innovativa arbetssätt, digitalisering och välfärdsteknik utveckla personalens arbetsformer och verksamhetens kapacitet för att möta framtidens äldreomsorg på ett kvalitativt och resurseffektivt sätt.
- Strategisk och långsiktig kompetensförsörjning med fokus på medicinsk kompetens, digital förmåga och språkutveckling.
- En samlad och långsiktig översyn av stadens boendeförsörjning för äldre, där planeringen omfattar såväl särskilda boenden som andra behovsanpassade boendeformer inom en bred och resurseffektiv struktur.

3.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning**Omvärldsfaktorer, analys och utveckling**

Antalet personer som är berättigade till insatser enligt LSS bedöms fortsätta öka de närmaste åren. I takt med en åldrande befolkning och förbättrade diagnostiska metoder förväntas antalet personer under 65 år med demensdiagnoser att öka, vilket också bidrar till en efterfrågan av boenden och insatser anpassade för målgruppen.

En central fråga för nämnden kommer fortsatt vara kompetensutveckling hos medarbetare inom funktionshinderomsorgen. Nämnden ser att målgruppen äldre med funktionsnedsättning samt personer med funktionsnedsättning med samsjuklighet kommer att öka. Behovet av kompetens inom demens och geriatrik inom LSS-boenden, samt tekniska lösningar och hjälpmedel kommer fortsätta vara viktigt att stärka.

Utmaningar med att rekrytera medarbetare med rätt kompetens till utförarverksamheter inom LSS förväntas kvarstå. Dessutom saknas i vissa fall tillräcklig kompetens för att möta brukare med komplexa vårdbehov, såsom samsjuklighet. Förvaltningen ser således ett behov av ökad samverkan för individer med olika vård- och stödinsatser och i samverkan med civilsamhället. Brukarna inom utförarverksamheterna blir också äldre, vilket också i vissa fall kan medföra åldersrelaterade funktionsnedsättning. För att säkerställa en hög och likvärdig kvalitet i insatserna bedöms kompetensutveckling av medarbetare fortsatt viktigt med betoning på ökad kompetens med fokus på geriatrik, samsjuklighet och beroendeproblematik. Nämnden ser också det som fortsatt viktigt att förbättra samordningen mellan olika verksamheter och regionen för att säkerställa en helhetsinriktad och individanpassad vård- och stödprocess.

Behovet av varierade boendeformer förväntas fortsätta. Nämnden kommer under planperioden bidra genom att fortsätta starta fler gruppboenden. I takt med att målgruppen också har en ökad komplex problematik, framförallt psykiatrisk problematik, förväntas behovet av placeringar med individuella avtal att fortsätta. Under den kommande planperioden kommer en förändring att genomföras avseende en central placeringsfunktion inom socialförvaltningen. Denna förändring innebär att funktionen övertar ansvaret för upphandling av placeringar utanför Lagen om valfrihetssystem (LOV). Nämnden har sedan tidigare arbetat aktivt med att följa upp och förhandla de individuella avtalet för att uppnå rimliga ersättningsnivåer. Bedömningen är således att förändringen initialt kan medföra ökade kostnader för placeringar, då kännedomen om individens samlade och specifika stödbehov minskar. På längre sikt förväntas dock förändringen bidra till en mer jämlik tillgång till

insatser för berörda målgrupper, genom en mer enhetlig och samordnad hantering av placeringsärenden i Stockholm stad.

Under planperioden planerar nämnden tillsammans med Socialförvaltningen för att fler grupp- och serviceboenden inom stadsdelsområdet färdigställs. Befintliga grupp- och servicebostäder inom stadsdelsområdet kommer fortsatt ses över, några kommer byggas om och renoveras eftersom en del äldre lokaler är slitna och har brister i funktionalitet.

Under lågkonjunkturen löper personer med funktionsnedsättning en förhöjd risk att bli långtidsarbetslösa. Det gäller särskilt personer med intellektuella funktionsnedsättningar eller neuropsykiatriska diagnoser. Minskade möjligheter till anställning på den öppna arbetsmarknaden kan leda till att fler personer inom målgruppen förlorar sin dagliga sysselsättning, vilket också leder till försämrat psykiskt mående, ökade svårigheter att betala hyra och social isolering. Behovet av sysselsättning och relevanta dagliga verksamheter som på sikt kan leda till arbete på den öppna arbetsmarknaden kommer således fortsatt vara viktigt. Även dagliga verksamheter som är anpassade för personer med omfattande funktionsnedsättningar, både kognitiva och fysiska, är fortsatt viktigt att utveckla.

Den statliga utredningen *Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans* har föreslagit att Försäkringskassan ska ta över ansvaret för all personlig assistans. Nämnden bevakar frågan och om förslaget genomförs kommer det innebära ett förändrat ansvar för kommunen.

Agenda 2030

Nämnden behöver stärka arbetet för att brukare ska ha möjligheter till en god hälsa, vilket kan bidra till målen om God hälsa och välbefinnande samt minskad ojämlikhet i Agenda 2030.

Jämställdhet

Stadens brukarundersökningar visar att det finns vissa skillnader i hur kvinnor och män upplever utförandet av de insatser som de beviljats. Ett fortsatt analysarbete genomförs för att minimera skillnaderna som kan bero på kön.

Prioriteringar

- Öka kompetensen hos personal inom verksamhetsområdet.
- Utveckla användandet av välfärdsteknik i samtliga verksamheter.
- Fortsätta utveckla arbetslivsinriktade dagliga verksamheter.

3.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Omvärldsfaktorer, analys och utveckling

Barn och ungdom

Under planperioden ser nämnden ett fortsatt behov av att utveckla insatser i egen regi för att ersätta kostsam institutionsvård som inte ger önskad effekt. Målet är att undvika eller förkorta placeringar där det är möjligt genom att stärka tidiga och samordnade insatser. Arbetet behöver ske i tvärprofessionella team, i nära samverkan med regionen. Utvecklingen av dessa team är särskilt angelägen för att säkerställa att insatser sätts in i rätt tid och med rätt kompetens.

Nämnden ser även att tillgången till anpassade insatser behöver fortsätta att ses över. Erfarenheten är att staden utvecklar och implementerar flertalet avancerade utrednings-instrument men att motsvarande matchning av insatser saknas. För att säkerställa att barn och unga får rätt stöd ser nämnden ett behov av att anpassade insatser kartläggs och samordnas. Barn och unga med komplex problematik är en viktig berörd målgrupp, då det är svårt att matcha gruppens behov med rätt öppenvårdsinsatser.

Ett fortsatt utvecklingsområde är arbetet med psykisk ohälsa bland barn och unga. Ansvarsfördelningen mellan kommun och region skulle gynnas av förtydligande, för att undvika eventuella glapp i stödet.

Nämnden efterfrågar även tydlighet gällande uppdelningen av centrala och lokala insatser när det gäller våld, för att säkerställa att barn och unga som utsätts för eller är i riskzonen för våld får ett samordnat och effektivt stöd.

Vuxna med skadligt substansbruk och beroende

Målgruppen med komplexa behov på grund av samsjuklighet i form av beroendeproblematik och psykisk ohälsa fortsätter att växa. Även andelen äldre med skadligt substansbruk och beroende ökar, vilket ställer krav på att verksamheter som arbetar på målgruppen besitter rätt kompetens för att kunna möta målgruppens behov.

Flera statliga utredningar pågår som kommer att beröra området under den kommande planperioden. Samsjuklighetsdelegationens förslag, där regionen väntas överta huvudansvaret för all behandling, innebär ett förändrat ansvar för kommunen. Fokus kommer i högre grad att ligga på det sociala stödet såsom boende och sysselsättning. Förslagen förväntas träda i kraft den 1 juli 2027.

Inom ramen för den nya socialtjänstlagen fortsätter arbetet med att utveckla tidiga och kunskapsbaserade insatser. Målgruppens komplexa behov kräver samordnade insatser mellan socialtjänst, beroendevård, psykiatri och kriminalvård. Socialtjänstens insatser bör fortsatt syfta till att motivera och stärka mottagligheten för att ta emot stöd. Genom att öka tillgången till öppna insatser utan behovsprövning förväntas mottagligheten öka ytterligare. Förvaltningen behöver därför fortsätta att utveckla och erbjuda denna typ av insatser samt att det fortsatt är viktigt att dessa insatser undantas från dokumentationsskyldigheten.

En hög andel av personerna med skadligt bruk och beroende befinner sig också i hemlöshet. En utmaning för verksamheten är att kunna tillhandahålla lämpliga bostäder och där det idag är köer till stadens egna boenden. Även placeringar av mer komplexa slag, eller som i ärenden med äldre personer med som utöver skadligt bruk/beroende också har somatiska besvär där boendena inte kan möta omvårdnadsbehovet. Detta innebär en kostnad för förvaltningen som får finna annat stöd och externa placeringar.

Socialpsykiatri

Nämnden konstaterar en ökning av yngre personer som ansöker om socialpsykiatriska insatser. Dessa personer har ofta en kombination av psykisk ohälsa, neuropsykiatriska diagnoser, bostadsproblem och i många fall även ett skadligt bruk.

För att säkerställa en kunskapsbaserad socialtjänst behöver medarbetarnas kompetens fortsatt stärkas genom vidareutbildning under de kommande åren. En enhetlig yrkestitulatur är en viktig grund och en motsvarande plan behövs även för socialpsykiatriens verksamheter.

Inom ramen för den nya socialtjänstlagen finns ett behov av att utöka tillgången till öppna insatser utan behovsprövning. Förvaltningen ser det också positivt att dessa insatser undantas från dokumentationsskyldigheten för att öka mottagligheten.

Det är av största vikt att stadens egna boenden i stadsdelen, inom socialförvaltningen och hos SHIS, utvecklas för att möta målgruppens komplexa behov. Dessutom behövs fler lämpliga boenden, exempelvis trygga boenden för unga vuxna där droganvändning inte tillåts. Behovet av nya gruppboendestäder och anpassade stödboenden för personer inom socialpsykiatriens målgrupp är stort. Likaså behövs hållbara boendelösningar för personer med samsjuklighet.

Nyanlända

Det är ett fortsatt angeläget att ge nyanlända stöd och insatser med fokus på ökade förutsättningar för att i ett tidigt skede etablera sig på bostadsmarknad, arbetsmarknad och samhällslivet. Samhällsvägledning, introduktionsförskola och familjecentraler är viktiga ingångar för att nå fler nyanlända med rätt stöd i rätt tid.

Hemlöshet

På grund av ett alltmer ansträngt ekonomiskt läge för många hushåll och en ökande skuldsättning bedöms det vräkningsförebyggande arbetet behöva fortsätta och vidareutvecklas. Vräkningar riskerar inte bara att orsaka stort lidande för de drabbade invånarna, utan kan även leda till ökade kostnader för placeringar på akutboenden och andra tillfälliga boenden.

Samsjuklighet ställer krav på en starkt samverkan, både internt inom förvaltningen och externt med aktörer som SHIS, regionen och civilsamhället. Dessutom krävs ett bredare utbud av boendelealternativ.

Våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck

Under 2026 centraliseras relationsvåldscentrum som ansvarar för stöd och insatser till våldsutsatta och våldsutövare. Handläggningen av ärenden som gäller stöd och insatser, exempelvis skyddade boenden, återtas till stadsdelsförvaltningen efter att ha varit samlokaliserat med Skärholmens stadsdelsförvaltning. För att fortsatt erbjuda ett effektivt stöd behöver förvaltningen se över sina samverkansrutiner.

Det är fortsatt viktigt med utvecklade och kända rutiner för att upptäcka våld i ett tidigt skede för att kunna motivera till och ge stöd, både till den som är våldsutsatt och den som utövar våld. En utmaning är att hitta arbetssätt för att nå, motivera och möta våldsutövare.

Personer med funktionsnedsättning och äldre personer utgör särskilt sårbara målgrupper för att utsättas för våld i nära relation. Våldet kan handla om psykiskt, fysiskt, ekonomiskt eller sexuellt våld, hårda tag eller försummelse. En utmaning är att det inte finns skyddade boenden med anpassade insatser. Det behövs alternativa boendeformer som ger skydd samt erbjuder stöd för målgruppen.

Agenda 2030

Socialtjänstens övergripande utmaningar framöver går i linje med målen i Agenda 2030 om Ingen fattigdom (mål 1), Ingen hunger (mål 2), God hälsa och välbefinnande (mål 3), Jämställdhet (mål 5), Minskad ojämlikhet (mål 10) samt Fredliga och inkluderande samhällen (mål 16). Nämndens arbete inom verksamhetsområdet bidrar till flera av de globala målen i Agenda 2030. Utifrån de prioriterade områdena finns särskilda utmaningar som behöver arbetas aktivt med gällande Fredliga och inkluderande samhällen (mål 16) och Minskad ojämlikhet (mål 10).

Jämställdhetsutmaningar

Nämnden ser att det finns könsskillnader i flera av verksamhetsområdena. Det är en högre andel män som är aktualiserade för beroendeproblematik och en högre andel kvinnor som finns i målgruppen våldsutsatta.

Prioriteringar

- Fortsätta bedriva lokalt omställningsarbete i linje med den nya socialtjänstlagens intentioner med fokus på omställning av det sociala stödet.
- Fortsätta utvecklingen av första linjens arbetssätt med en förstärkning av det förebyggande arbetet och tidiga samordnade insatser till barn och ungdomar.
- I samverkan med socialförvaltningen förstärka kunskapsbaserade arbetssätt samt uppföljningen av metoder och insatsers effekter för att utveckla kvalitet i verksamheterna.
- Stärka arbetet med ett sammanhållet stöd till våldsutsatta vuxna och barn, med fokus på särskilt sårbara grupper.

3.6 Stadsmiljöverksamhet**Omvärldsfaktorer, utveckling och analys****Stadsplanering**

Bostadsbyggandet i Stockholm påverkas av konjunkturen och de närmaste årens utveckling är svårbedömd. Bostadsbyggandet kan komma att stabilisera sig på en lägre nivå än tidigare. Projekt som innehåller bostadsrätter har en mer osäker prognos än projekt med kommunala hyresrätter. Bostadsbyggandet påverkar nämndens bedömning av bland annat förskolebehov, där trenden om ett minskat behov av tillkommande förskoleplatser väntas hålla i sig. Orsaken är ett minskat födelsetal, minskat bostadsbyggande och ändrade flyttmönster.

Markanvisningar för nya bostäder ges i hög utsträckning på naturmark vilket skapar en konflikt med stadsdelsnämndernas uppdrag att öka den biologiska mångfalden. Naturmark är ofta värdefull mark som kan leverera ekosystemtjänster i form av översvämningssytor och skuggiga platser vid värmeböljor. Ur ett effektivt resursanvändningsperspektiv vore det värdefullt att bevara platser med höga ekologiska värden istället för att exploatera dem för att försöka återskapa den biologiska mångfalden på andra platser.

Nämnden ser fortsatt ett behov av tydligare riktlinjer för hur mycket medel som ska avsättas, samt till vad, i relation till grönkompensationsåtgärder vid exploateringsprojekt där naturmark

eller parkmark tas i anspråk för ny bebyggelse. Vid avgöranden kring vilka kompensatoriska åtgärder som ska genomföras bör stadsdelsnämnden vara delaktig.

Parkdrift

Hägersten Älvsjö stadsdelsnämnd tog över driften av park- och naturmark i egen regi i oktober 2025. År 2026 blir det första helåret med egen regi-verksamheten. Övergången innebär stora förändringar i arbetssätt, fördelning av resurser och planering. Mycket tid som tidigare lades på att följa upp upphandlad entreprenad kan nu istället läggas på inventering och planering av projekt för att förlänga anläggningarnas livslängd. Under planperioden behöver stadsdelsnämnden noga följa, analysera och skruva på utförandet i egen regi för att säkerställa att budget hålls och utförandet är av hög kvalitet. Planperioden blir lärorik och utmanande. När allt fler nämnder övergår till egen regi innebär det också en mängd utmaningar för verksamheterna, bland annat konkurrens om personal och investeringsmedel. Det är av stor vikt att stadsdelsnämnderna även fortsättningsvis kan ansöka om investeringsmedel för inköp av maskiner och verktyg.

Parkplanerna är ett viktigt arbetsredskap vid drift, underhåll och investeringar. Att uppdatera parkplanerna är en stor kostnad som inte ryms i ordinarie driftbudget. Parkplanerna för såväl Hägersten, Liljeholmen som Älvsjö är i behov av uppdatering under planperioden och nya sätt att finansiera uppdatering av parkplanerna skulle underlätta nämndens arbete.

Miljöförvaltningen har tagit fram en rapport med en initial bedömning kring var förorenad mark kan förekomma inom stadens koloniområden. Här efterlyser nämnden en gemensam planering och finansiering av provtagning och åtgärder utifrån rapporten. Det är sannolikt att fler områden med föroreningar kommer att påträffas framgent och en gemensam hantering och samordning av tillkommande områden behöver också ske.

Enligt den nya renhållningslagen som trädde i kraft den 1 januari 2026 ska det vara möjligt att källsortera förpackningar i parker som är över 2 000 kvm. Samverkan mellan nämnder och bolag kommer att behövas både inför upprättandet av sorteringskärl samt vid driften. Förändringen väntas medföra en högre driftskostnad för såväl insamling som sortering. Det vore därför fördelaktigt om förpackningsindustrins ersättningar fördelas till stadsdelsnämnderna för att täcka kostnaderna.

Från och med den 1 januari 2027 gäller obligatorisk fastighetsnära insamling (FNI). Som följd inkommer önskemål från fastighetsägare och bostadsrättsföreningar om att upprätta fastighetsnära insamling på parkmark. Idag saknas en stadsövergripande samordning kring hanteringen av FNI. Frågor som behöver samordnas är exempelvis vilken förvaltning eller bolag som fastighetsägare ska vända sig till, vilken förvaltning som avgör var det går att anlägga FNI, samt hur upplåtelse och bygglov ska hanteras och i vilken ordning.

Stadsdelsnämndens egen regi-verksamhet har upprättat ett flertal kommunaltekniska ytor för förvaring av redskap, maskiner och anläggningsdelar i stadsdelsområdet. Ytorna upplåts med polistillstånd mot en låg avgift. Andra redan hårdgjorda ytor vore ofta mer lämpliga att använda som kommunaltekniska ytor, men dessa är förenade med en hög arrendeavgift, trots att marken ägs av staden. Staden bör därför ta ett övergripande ställningstagande kring avgifter kopplade till kommunaltekniska ytor vid förhyrningar inom den egna organisationen.

Nämnden har ett uppdrag att fasa ut gummiasfalt för att minska utsläppen av mikroplast till vattendrag. I dagsläget finns endast ett fåtal alternativ till gummiasfalt som har samma funktion ur säkerhets- och tillgänglighetssynpunkt. För att snabba på utvecklingen av alternativa fallunderlag önskar nämnden att staden tydligare medverkar till att driva utvecklingen av nya innovativa material som både är bra för miljön, säkerheten och tillgängligheten.

Trekantsparken i Liljeholmen kommer under en 10-årsperiod att vara avstängd till stora delar på grund av utbyggnaden av tunnelbanan. Detta kommer medföra svårigheter att till exempel genomföra upprustningar. Här ser nämnden behov av samordning och ett mer sammanhållet arbete inom staden för att kompensera för Trekantsparkens rekreativa värden under byggperioden.

De budgetjusteringar som nämnden kan ansöka om från centrala medelsreserven är ett välkommet tillskott till arbetet med att utveckla och förbättra stadsmiljön. För att minska den administrativa bördan hos stadsdelsnämnderna vore det önskvärt att de formulär som ansökan görs på utformades med större enhetlighet. Det skulle underlätta om ansökningsblanketterna och återrapporteringen för de olika budgetjusteringarna var utformade på ett likartat sätt.

Klimatförändringar i stadsmiljön

Klimatförändringarna fortsätter att ha stor påverkan på stadsmiljöarbetet. Kostnaderna för att ta hand om träd som skadats vid antingen värmeböljor eller kraftiga stormar och snöfall ökar liksom kostnaderna för att ta hand om dagvatten vid skyfall. Det gäller både driftkostnader och investeringar. En del i arbetet med att stärka resiliensen mot klimatförändringar är stadens högt ställda ambitioner på att plantera nya träd. Trädmålets syfte är bra och nödvändigt, men det är också förknippat med stora utmaningar. Dels kan det vara svårt att hitta nya lämpliga platser att plantera nya träd på när ett fallet träd ska ersättas med två. Det är också kostsamt med etableringsskötsel av nya träd. Det vore önskvärt att även kunna lägga medel på att vårda äldre träd med större kronverk så att de får en lång livslängd.

Hanteringen av dagvatten blir som konsekvens av klimatförändringarna en allt viktigare fråga och allmän platsmark är en viktig resurs. Nämnden ser ett fortsatt behov av att förtydliga hur ansvarsfrågan ser ut gällande omhändertagande av dagvatten. Principen om LOD (lokalt omhändertagande av dagvatten) bör följas såväl på privata fastigheter som på stadens mark för att undvika att en förvaltning anlägger kostsamma anläggningar inom en annan förvaltnings driftområde. Anpassningar av dagvattenbrunnar för framkomlighet på parkmark och parkvägar till konsekvens av skyfall prognostiseras påverka driftbudgeten kommande år och nämnden ser ett behov av investeringsmedel för att utveckla arbetet. Viktigt att arbetet med ansvarsfördelningen gällande kombinerade dagvatten- och skyfallsanläggningar förtydligas.

Agenda 2030

De utmaningar som beskrivs inom verksamhetsområdet relaterar till flera av de globala målen i Agenda 2030, bland annat Hållbara städer och samhällen (mål 11), Ekosystem och biologisk mångfald (mål 12) samt Bekämpa klimatförändringarna (mål 13).

Jämställdhetsutmaningar

Den upplevda tryggheten i stadsdelen har ökat där 68 procent av invånarna uppger att de känner sig trygga när de går ensamma hem på kvällen, jämfört med 63 procent året innan. Samtidigt har skillnaderna mellan kvinnor och män ökat, där kvinnor i högre utsträckning än tidigare uppger en känsla av otrygghet.

När det gäller den generella upplevelsen av trygghet anser 86 procent av invånarna att stadsdelen är trygg att bo i, vilket är en ökning från 84 procent föregående år. Här är skillnaden mellan kvinnor och män marginell.

Prioriteringar

- Utveckling av arbetet med klimatanpassningsåtgärder i syfte att göra stadsmiljön mer robust mot klimatförändringar.
- Uppföljning och utveckling av egen regi-verksamheten för att säkerställa en hög kvalitet på verksamheten.

3.7 Ekonomiskt bistånd**Omvärldsfaktorer, analys och utveckling**

Samverkan med myndigheter fortsätter för att motverka långvarigt bidragstagande bland grupper som står långt från arbetsmarknaden. Trots intensivt arbete befarar nämnden att antalet bidragstagare med långvarigt bidragsbehov och som står långt från arbetsmarknaden kan komma att öka under planperioden. Detta till följd av konjunkturläget med ökad arbetslöshet och hårdare konkurrens på den öppna arbetsmarknaden. Även behovet av budget- och skuldrådgivning förväntas öka under samma period. Stadsdelsområdet har en hög andel invånare med skulder i form av blancolån. I samband med regeringens avskaffande av ränteavdraget på blancolån, kommer färre invånare med skulder kunna använda sig av skatteåterbäringen för att betala av sina skulder, vilket förväntas leda till en högre andel som är skuldsatta och över längre tid.

Den 1 juli 2026 väntas ett aktivitetskrav träda i kraft. Detta innebär att personer som har tagit emot ekonomiskt bistånd i tre månader förväntas delta i heltidssysselsättning. Den kommande lagändringen kommer att påverka förvaltningens arbetssätt och kräver en stärkt samverkan med regionen, Arbetsförmedlingen och andra enheter inom socialtjänsten. Målgruppen som söker ekonomiskt bistånd har behov av omfattande stöd för att närma sig arbetsmarknaden.

För att underlätta handläggningen av ekonomiskt bistånd behöver processerna ses över. Modernisering och ökad tillgång till digitala tjänster är avgörande. Genom att strategiskt implementera moderniseringsåtgärder och effektivisera verksamhetssystemet kan en attraktiv arbetsmiljö skapas, kapaciteten stärkas och kvaliteten på de sociala tjänster som erbjuds medborgarna förbättras.

De senaste årens normhöjningar har påverkat verksamhetsområdets ekonomiska förutsättningar. Dessa kostnadsökningar, tillsammans med inflationen, ställer krav på kostnadseffektiviseringar.

Agenda 2030

Socialtjänstens övergripande utmaningar framöver går i linje med agendans mål om Ingen fattigdom (mål 1), Ingen hunger (mål 2), God hälsa och välbefinnande (mål 3), Jämställdhet (mål 5), Minskad ojämlikhet (mål 10) samt Fredliga och inkluderande samhällen (mål 16).

Jämställdhetsutmaningar

Fler män än kvinnor har långvarigt ekonomiskt bistånd.

Prioriteringar

- Motverka långvarigt bidragsberoende för hushåll.
- Öka andelen personer som finner annan försörjning än ekonomiskt bistånd.
- Lättillgänglig service till medborgarna.

3.8 Arbetsmarknadsåtgärder**Omvärldsfaktorer, analys och utveckling - Vägen till arbete och egen försörjning**

Stadsdelsnämnden konstaterar att en stor andel av de personer som beviljas ekonomiskt bistånd har arbetshinder som medför betydande svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Under planperioden kommer nämnden därför att prioritera frågorna kring Stockholmsjobb och OSA (Offentlig Sektor Arbete). Dessutom kommer förvaltningsövergripande arbetssätt som stärker tillgången till Stockholmsjobb att implementeras.

För att säkerställa att individanpassade insatser når fram i rätt tid till arbetslösa försörjningsstödstagare, unga vuxna utan sysselsättning och nyanlända, behöver stadsdelsnämnden stärka samverkan med arbetsmarknadsnämndens verksamheter.

Lagkravet på registerkontroll i arbetslivet för arbete i annans hem inom äldreomsorg och omsorg för funktionsnedsatta, innebär att förvaltningen kommer att behöva begära registerutdrag för cirka 80 procent av de arbetstillfällen som nämnden traditionellt erbjuder inom ramen för feriejobb. För att inte riskera att uppdraget att erbjuda feriejobb till prioriterade grupper påverkas negativt, finns ett behov av att bredda utbudet av arbetstillfällen inom staden till verksamheter som inte omfattas av lagkraven inklusive kravet för arbete inom förskola eller ungdomsverksamhet.

Agenda 2030

Att utveckla stödet till personer som står långt från arbetsmarknaden, samt att erbjuda unga möjlighet till ett första jobb och en meningsfull sysselsättning under lov, är av stor vikt för att i högre grad uppfylla målen i Agenda 2030 om Ökad jämlikhet (mål 10) samt Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt (mål 8).

Jämställdhetsutmaningar

OSA erbjuds utifrån individuella behov. En jämn fördelning av platser mellan män och kvinnor eftersträvas men merparten är män som erhållit detta.

Prioriteringar

- Stärkt samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen kring personer som uppbär ekonomiskt bistånd och står långt från arbetsmarknaden.
- Bredda utbudet av feriejobb i syfte att kunna erbjuda prioriterade målgrupper anställning.

3.9 Övrigt**Miljö och klimat****Konsumtionsbaserade utsläpp**

Nämnden ser fortsatta utmaningar i inköp av ekologisk och växtbaserad mat i verksamheterna. Upphandlade leverantörers utbud matchar inte det politiska uppdraget. Under planperioden ser nämnden ett behov av att staden centralt säkerställer att upphandlade leverantörers utbud möjliggör för nämnder och bolagsstyrelser att uppfylla målen i stadens budget. Det kan exempelvis innebära att ställa krav på att leverantör av fika till personalrelaterade aktiviteter ska kunna erbjuda mer än mackor och kanelbullar samt att upphandlade livsmedelsleverantörer inte ska kunna byta ut en beställd ekologisk vara mot en icke-ekologisk vara.

Under planperioden pågår arbete med att utveckla systematiserade arbetssätt för att minska inköp av plastartiklar i enlighet med stadens plaststrategi. Arbetet går framåt och nämnden ser stora möjligheter att nå de uppsatta målen. Den inköpsstatistik som skickas ut till stadsdelsnämnderna är till stor hjälp i arbetet.

Stadsdelsnämnden har sedan 2025 tagit över stadsmiljödriften i egen regi, och kommer ta över måltidsservice inom äldreomsorgen i egen regi under 2026, vilket innebär att de inköp som tidigare legat på entreprenör kommer att ingå i nämndens inköpsstatistik vilket kommer att påverka måluppfyllelsen för plastindikatorn. Egen regi-verksamhet medför också möjligheter till bättre kontroll och systematisk utfasning av plast framgent.

Energiförbrukning och effektivisering

När det gäller uppdraget att minska energiförbrukningen med 25 procent till 2030 ser nämnden att ett större ansvar bör läggas på de fastighetsägande nämnderna och bolagen.

Stadsdelsnämnderna har begränsad rådighet i frågan och har sedan flera år tillbaka vidtagit åtgärder för att minska energianvändningen, exempelvis genom att byta till LED-belysning och energieffektiva vitvaror. De åtgärder som har störst påverkan på den totala energiförbrukningen, som att exempelvis investera i solceller eller mer energieffektiva värme- eller ventilationssystem, ligger dock utanför stadsdelsnämndens rådighet.

I och med övertagande av stadsmiljödriften i egen regi har nämnden börjat använda en stor mängd eldrivna maskiner vilket kommer öka energiförbrukningen jämfört med tidigare år. Stadsdelsnämnden kommer under 2026 även att ta över måltidsservice inom äldreomsorgen i egen regi vilket också kommer att påverka måluppfyllelsen framgent.

Beredskap

Civil beredskap är en nationellt högt prioriterad fråga. Arbetet med att rusta upp totalförsvaret pågår sedan några år tillbaka och kommer att intensifieras under planperioden. Kostnaden för arbetet ökar och kraven på stadsdelsnämnderna är olika. Trots det fördelas de statliga medlen för beredskap lika över nämnderna. Stadsdelsnämnden ser ett behov av en översyn av systemet för att nämnder med högre utgifter för beredskapsarbete också ska kunna få ersättning för det.

Den gemensamma överenskommelsen för krigsberedskap och civilt försvar pågår fortsatt, liksom den aktiva genomförandefasen för försvarsbeslut 2025-2030 samt översynen av lagen om extraordinära händelser (LEH), vilket påverka nämndens arbete under de kommande åren. Den nya LEH kommer att betecknas lagen om kommuners och regioners grundläggande beredskap inför fredstida krissituationer och höjd beredskap och föreslås träda i kraft den första januari 2027. Den nya lagen föreslås kompletteras av förordningen om kommuners och regioners grundläggande beredskap inför fredstida krissituationer och höjd beredskap. Detta kommer innebära ökade och tydligare krav, exempelvis gällande faktiskt förmåga att upprätthålla samhällsviktig verksamhet. Andra extraordinära händelser, till exempel klimatrelaterade händelser, kommer också att ställa höga krav på nämndens beredskap och åtgärder.

Informationssäkerhet

Den 15 januari 2026 trädde den nya lagen om cybersäkerhet i kraft vilket innebär skärpta krav på styrning, uppföljning och ledningens ansvar inom förvaltningens informationssäkerhetsarbete. Genom cybersäkerhetslagen implementeras även NIS2 och CER-direktiven vilket kommer att få stor påverkan på nämndens arbete framöver. Bland annat behöver mer resurser läggas på riskbedömningar, behörighetshantering, inventering av informationstillgångar och dokumentation. För att kunna stödja verksamheterna ser nämnden ett behov av utökad specialistkompetens inom informationssäkerhetsarbetet, både centralt inom staden och på förvaltningen.

Då informationssäkerhetssamordnare är en mycket svår yrkeskategori att rekrytera vore det fördelaktigt om staden kunde delta i mässor med mera på relevanta utbildningar för att synliggöra offentlig sektor som en möjlig arbetsgivare.

Informationshantering

Det är viktigt att driva en kultur där informationshantering ses som en resurs. För att information ska kunna hanteras korrekt och med ett livscykelperspektiv ska det vara lätt att göra rätt vid handläggning och registrering. Resurser behöver även fortsättningsvis avsättas för att fortsätta utvecklingen av verksamhetssystem och metodstöd.

Att handläggning/registrering är korrekt är en förutsättning för en kvalitetssäkrad information som är sökbar, följas över tid och bevaras över tid. När pågående personalakter digitaliserats ser förvaltningen behov av ett nästa steg när även avslutade akter digitaliseras, vilket på sikt skulle spara resurser för förvaltningarna.

Utveckling av AI kopplat till registratur och nämndsekretariat är en möjlighet som sammantaget och på sikt skulle spara stora resurser för staden som helhet.

Effektiv och ändamålsenlig lokalanvändning

Nämnden strävar efter att ha ändamålsenliga och kostnadseffektiva lokaler. För att klara framtida utmaningar ser nämnden att fokus i första hand måste ligga på att underhålla, utveckla och avveckla befintliga lokaler. Det framtida behovet av förskolor är en stor utmaning, särskilt i de stadsdelar där det planeras för större bostadsbebyggelse. Nämnden behöver både avveckla och planera nytt samtidigt.

Det finns flera utmaningar i samarbetet med de fastighetsägande nämnderna och bolagen kopplat till att underhålla och utveckla befintliga lokaler. Stadsdelsnämnden saknar ett samordnat långsiktigt perspektiv i lokalfrågorna. Det leder till högre kostnader och hyror än vad som är skäligt. Kostnader för tekniska åtgärder med syfte att upprätthålla eller effektivisera en byggnads funktion förs fortfarande över på stadsdelsnämnden som hyresgäst. Det upplevs också svårt att få bolagen att utföra det de enligt hyresavtalen är ålagda att göra. En annan modell och arbetssätt med bättre samverkan där hyresgästernas behov och ekonomi styr mer vore fördelaktigt för staden som helhet.

Hanteringen av underhåll och upprustning av lokaler ser väldigt olika ut hos de fastighetsägande bolagen och nämnderna. Det finns också stora skillnader i hantering mellan olika geografiska områden inom en och samma nämnd eller bolag. Det försvårar samverkan och det blir otydligt för stadsdelsnämnderna vad som kan förväntas av hyresvärden.

Under de närmaste åren ska flera av Micasas fastigheter i stadsdelsområdet renoveras, vilket kommer innebära stora ökningar av hyreskostnader för stadsdelsnämnden. Hyresökningen kommer inte fullt ut kunna debiteras hyresgästerna inom särskilda boendena vilket kommer medföra en ökad nettohyreskostnad efter färdigställandet av renoveringarna. En effekt av ökade kostnader för lokaler är att den ersättning som fördelas för respektive boendeplats i större utsträckning går till kostnadstäckning för hyra. Utrymmet för personal minskar vilket kan påverka kvaliteten i omsorgen. Staden bör utreda möjligheten till ersättning för hög hyra för att skapa likvärdiga förutsättningar för god vård oavsett lokalkostnad.

Stadens långa processer för inhyrning av lokaler som ägs av andra än stadens bolag och nämnder har flera gånger försvårat för stadsdelsnämnden. I förra årets underlag för budget rapporterade nämnden om svårigheterna att hitta en lämplig lokal till stadsmiljöverksamhet i egen regi och nu har det även varit problematiskt att öppna en Fritidsbank i stadsdelsområdet. Stadens långa processer för först inhyrning och sedan bygglov har försenat uppdraget under innevarande valår.

4 Sammanfattande ekonomisk analys

Stadsdelsnämnden förutser inga större ekonomiska avvikelser i förhållande till den plan som kommunfullmäktige beslutat om i budget 2026. Nämnden tilldelades i budget 2026 en nettodriftbudget om 3 376,2 mnkr. Detta innebär en årlig kostnadsökning om nästan 33,8 mnkr för varje procentenhet som priser och löner ökar. De närmaste åren kommer sannolikt rent ekonomiskt präglas av en orolig ekonomisk kontext med ett ökat kostnadstryck och lågkonjunktur. I och med detta ser nämnden en ekonomisk osäkerhet med utmaningar de närmaste åren. Hur budgettilldelning kommer att utvecklas är utanför nämndens rådighet.

Nämnden fortsätter arbeta med att anpassa lokaler och verksamheterna utifrån efterfrågan, behov och förändringar i de ekonomiska förutsättningarna för att bibehålla en budget i balans.

4.1 Drift

Förskola

Nytableringar och upprustningar av förskolor innebär att hyresnivåerna ökar. Nämnden ser en utmaning i att vissa delar av hyreskostnaden för nytablerade förskolor inte kompenseras på samma sätt som tidigare. Även investeringarna och därmed kapitalkostnaderna inom förskolan kommer att öka till följd av att nya lokaler tas i bruk eller till följd av upprustningar. Nämnden arbetar med att effektivisera lokalanvändningen för att möta effekterna av detta.

För förskola har det vikande barnunderlaget under 2020 till 2025 lett till en intensifierad översyn av lokalbehovet och bemanning i relation till faktiska barnantal vilket kommer fortgå under planperioden. Det är viktigt att kontinuerligt anpassa lokalförsörjningen och bemanningen för att så effektivt som möjligt använda befintliga resurser.

Äldreomsorg

Stadsdelsnämnden har en hög andel utförarverksamhet i egen regi och har utmaningar i att nå en budget i balans. Arbete pågår med att anpassa verksamheterna efter tilldelade resurser. Nämndens särskilda boenden är en resurs för hela staden. Stadsdelsnämnden står för kostnader gällande tomgångshyror samt moderniserings- och omställningsbehov inom särskilda boenden vilket belastar driftbudget.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Befintligt och framtida behov av nya bostäder för personer med komplext stödbehov medför ökade kostnader. En brist på bostäder leder till att personer med dessa behov måste erbjudas plats utanför valfrihetssystemet, vilket innebär ökade kostnader jämfört med placering som kan erbjudas inom LOV (lagen om valfrihetssystem).

Inom daglig verksamhet fortsätter utmaning med att behålla och attrahera nya brukare, vilket innebär att brukarunderlaget minskar. En hög andel deltagare går också i pension, vilket innebär att verksamheterna behöver attrahera nya deltagare till sina verksamheter. Inom stadsdelsområdet finns också en stor mängd utförare som ingår i valfrihetssystemet, vilket också innebär en hög konkurrens för de kommunala alternativen. Verksamheten behöver fortsätta följa och anpassa verksamheterna utifrån efterfrågan.

Stadsdelsnämnden följer också stadens pågående utredningen av en central funktion för stadsövergripande och gemensam drift av personlig assistans. Stadsdelsnämnden bedömer att det finns möjligheter till effektivisering och kostnadsbesparing med bibehållen eller förbättrad kvalitet genom ökad samordning i staden.

Moderniserings- och omställningsbehov inom såväl grupp- och servicebostäder som daglig verksamhet kommer behöva ske under planperioden. Plan för investering och bostadsanpassningar över tid behöver tas fram. Under planperioden kommer även vissa verksamheter att flytta och inhyras i nya lokaler.

Individ- och familj

En effektiv och hållbar organisation är ett fortsatt prioriterat fokus under planperioden då Individ- och familjeomsorgen har förbrukat mer resurser än som tilldelats. Under planperioden kommer arbetet fortsätta med att utveckla organisation och insatser för att möta den behovsbild som framträtt de senaste åren med ökade orosanmälningar och långvariga placeringar. Nya och utökade uppdrag i samband med ny socialtjänstlag ger möjligheter i detta arbete men kräver även tydliga prioriteringar. Genom tidiga insatser samt intensiva insatser i egen regi ser vi möjligheter till att placeringar som inte alltid ger önskad effekt kan förebyggas, vilket på sikt kan påverka kostnadsbilden.

Inom skadligt bruk och beroende satsar verksamheten på att öka antalet insatser inom egen regi. Ett fortsatt högt inflöde av personer som behöver vård enligt LVM kommer fler institutionsplaceringar att behöva göras, vilket blir kostnadsdrivande. Även boenden till personer i hemlöshet med skadligt bruk eller beroende blir kostnadsdrivande i och med svårigheter att placera och matcha med stadens egna boenden.

En fortsatt lågkonjunktur med förväntad stigande arbetslöshet och ekonomisk utsatthet hos invånare kommer leda till ett ökat tryck på nämndens budget- och skuldrådgivning samt behov av ekonomiskt bistånd. Även det väntade aktivitetskravet kommer ställa krav på handläggare samt bidra till en ökad handläggning och utredning av bistånd.

Stadsmiljö

År 2026 blir första helåret med drift av park- och naturmark i egen regi. Nämnden har bättre möjligheter att prioritera insatser i stadsmiljön och kan genom det styra det ekonomin mer än vid en entreprenad. Egen regi-verksamhet kommer innebära ett stort behov av att rekrytera de kommande åren. Dels behövs en bemanning för verksamhet året runt och dels behövs förstärkning under sommarmånaderna. Eftersom flera nämnder rekryterar under samma period ser nämnden en risk för konkurrens om personalen med ökade lönekostnader som följd.

Stadens så kallade gatugröna ytor är många och komplexa. Ytorna hanterar olika funktioner med allt från att stärka den biologisk mångfalden och hantera dagvatten till att vara vackra och samtidigt robusta planteringar. I samband med ett fortsatt bostadsbyggande ökar dessa ytor. Dessa ytor sköts av stadsdelsnämnderna utan ersättning från trafikinämnden. Med stigande kostnader blir det allt svårare att sköta dessa ytor på ett ändamålsenligt sätt.

Nämnden ser att det blir dyrare att driva plaskdammarna i stadsdelsområdet, när kostnaden för både el och vatten ökar markant.

Prestationsförändringar

Förskoleavdelningens strategiska prognos- och analysarbete av tillgång och efterfrågan på förskoleplatser samt bemanning på kort och lång sikt fortsätter prioriteras. Sedan 2020 har barnantalet i åldersgruppen 1–5 år stadigt minskat vilket påverkar det totala behovet av förskoleplatser nu och under de närmaste åren. Stadsdelsnämndens förskoleverksamhet omfattar för närvarande cirka 5 200 barn och cirka 1 200 medarbetare fördelade på 74 förskolor. Skillnaderna inom stadsdelsområdet varierar vilket ställer krav på flexibilitet i lokalförsörjnings-planeringen. Kommande planperiod prognostiseras barnantalet att fortsätta

minska i vissa planområden medan det i andra områden beräknas en ökning. Ökningen kommer dock inte att vara märkbar förrän tidigast om några år. Utöver den långsiktiga planeringen har förskoleverksamheten ytterligare en utmaning i den årligt återkommande säsongsvariationen. Säsongsvariationen innebär färre barn inskrivna på hösten som sedan successivt ökar från januari och under våren. Svårigheterna med prognosarbetet leder till utmaningar med anpassa personalbemanning, vilket i sin tur kan påverka förskolornas ekonomi negativt.

Prestationsförändringen för verksamhetsområdet funktionsnedsättning baseras på förändringar under den senaste femårsperioden. Den har också tagit hänsyn till planerade öppningar av service- och gruppboheter under 2026 – 2028, samt brukarnas bedömda behov av daglig verksamhet.

Nämnden prognostiserar ökade kostnader om totalt 150,7 mnkr avseende den del av budget som är prestationsfinansierad fram till 2029. Prestationsförändringarna inom funktionshinderområdet beräknas uppgå till totalt 105,7 mnkr på grund av volymförändringar samt särskilda redovisningar. Inom förskolan beräknas barn tappet vända till att det blir fler barn igen vilket medför en prestationshöjning om 45,0 mnkr prognostiseras under planperioden.

4.2 Investeringar

Parkinvesteringar samt investeringar i maskiner inom stadsmiljö

Projek	Budget tom 2025	Beslutat 2026	Önskemål 2027 och framåt	Uppskattat totalt	Beskrivning
Långbro parkens lekplats	1,5 mnkr	1 mnkr	10,5 mnkr	13 mnkr	Höja lekplatsen lekvärden och samtidigt erbjuda en säker och attraktiv plats för lek och vila. Genom att komplettera med ett utegym förväntas närvaron på platsen öka ytterligare och ger en ökad trygghet. Samtidigt förbättras dagvattenhanteringen på platsen.
Elektraparkens lekplats	0 mnkr	0 mnkr	6 mnkr	16,2 mnkr	När Grönare Stockholm avslutar sin upprustning av lekplatsen fortsätter stadsdelsförvaltningen med upprustning av lekplatsen genom att tillföra nya funktioner och säkerställa att platsen är tillgänglig. I projektet ingår att rusta upp del av en GC-väg, tillföra fler sittplatser samt mer grönska
Trekantens lekplats	0 mnkr	0 mnkr	6 mnkr	9,6 mnkr	I området pågår ett stort exploateringsprojekt genom utbyggnad av tunnelbanan. Stadsdelsförvaltningen vill därför höja lekvärdena i den befintliga lekplatsen och samtidigt motverka otrygghetsproblem på platsen. Den nya lekplatsen kombinerar lekvärden med naturvärden. Ny lekutrustning anläggs. Det angränsade naturområdet ingår i lekplatsen och det kommer även tillföras planteringar.
Vivelparken/ Älvsjö	0 mnkr	0 mnkr	12 mnkr	12 mnkr	Öka lekvärdena i lekplatsen samt skapa en ny dagvattenlösningen och tillföra mer grönska i den solbelysta parken. En del av lekplatsen kommer anpassas för barn med funktionsnedsättning för att säkerställa en tillgänglig lek.

De kommande åren föreslås nämnden tilldelas medel för större parkinvesteringsprojekt enligt ovan tabell. Observera att tabellen är enligt förvaltningens önskemål och ännu inte har beslutats av trafikkontoret. Prioriterade projekt är Långbro parkens lekplats, Vivelparken i Älvsjö, Elektraparkens lekplats och Trekantens lekplats.

Plaskdammarna tar en stor del av investeringsmedel i budget och nämnden ser ett behov av att kunna söka separata medel för upprustning av plaskdammarna. Kommande år finns även behov av ökade medel bland annat till omläggning av flertalet granittrappor och gång- och cykelvägar för att säkerställa god framkomlighet. Nämnden ser även ett behov av att

kommande år utöka de avsatta medlen som går att söka för maskiner och inventarier inom stadsmiljö i egen regi då övergången till egen regi sker hos många stadsdelsförvaltningar.

Investeringar i maskiner och inventarier

Nämnden ser en utmaning gällande investeringar i maskiner och inventarier utifrån volym på verksamhet och förhyrningar av lokaler för dessa. Detta medför en strikt prioritering av vilka investeringar som beviljas vilket kan påverka förutsättningar för verksamheterna. Även om beloppen i sig inte är avgörande gör redovisningsregler att nämnden inte kan bekosta åtgärden med driftmedel. Behovet kvarstår då och ackumuleras till nya behov som uppstår i takt med att inventarier och annat blir äldre vilket gör att investeringar i maskiner och inventarier beräknas öka under planperioden.

Äldreomsorgen har ett eftersatt behov av att byta ut larm, skalskydd, nyckelskåp, sängar, taklyftar och möbler som har nått sin livslängd. Även möbler i gemensamhetsutrymmen på vård- och omsorgsboenden behöver ersättas, både av funktionella skäl och ur ett miljöperspektiv. Utöver detta behöver äldreomsorgen göra investeringar för att införa digital teknik.

Inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning behöver bostäder anpassas till att fler brukare också blir äldre. Såväl gruppboenden som daglig verksamhet behöver utrustas med lyftar och anpassade toaletter. Flera lägenheter inom grupp- och servicebostad har ett extra slitage som gör att renoveringsåtgärder behöver genomföras innan nya brukare vill flytta in. Även utbyte av vitvaror kommer behöva göras under planperioden. För att möta framtida behov hos personer med funktionsnedsättning är det nödvändigt att införa digital teknik.

Förskolan står inför ett ökande behov av kommande investeringar. Detta beror dels på den pågående översynen av förskolornas utemiljöer utifrån stadens nya lekvärdesriktlinjer, dels på arbetet med utvecklingen av gröna gårdar. Vi ser även ett växande behov av investeringar kopplade till förskolornas inomhusmiljöer, bland annat avseende belysning, vitvaror och olika arbetsmiljörelaterade åtgärder.

4.3 Verksamhetsprojekt

Ej aktuellt.

5 Lokalförsörjningsplan

5.1 Sammanfattning

Lokalförsörjningsplanen är ett styrdokument för respektive nämnd där nämndens kort- och långsiktiga lokalbehov, särskilda boenden för äldre och planerade lokalförändringar presenteras. Nämndernas lokalförsörjningsplaner aggregeras till stadens övergripande lokalresursplan som årligen föreläggs kommunstyrelsen.

Lokalförsörjningsplanen omfattar planering av verksamhetslokaler som inte avser bostäder under perioden 2026–2045. Planen är uppdelad i två etapper: den första sträcker sig mellan 2026 och 2034 och den andra mellan 2035 och 2045. I dokumentet redovisas bland annat behov och kapacitet inom förskoleverksamheten, planerade förändringar i lokalbeståndet,

prognoser för hyreskostnader under de kommande tio åren samt en sammanställning av fristående förskolors kapacitet och antal inskrivna barn.

Under den aktuella perioden ökar kraven på flexibla och ekonomiskt hållbara lokallösningar. För att kunna skapa ändamålsenliga verksamhetsmiljöer till rimliga kostnader behöver arbetet präglas av långsiktighet och kostnadseffektivitet. Det är avgörande att styrningen av lokalprojekt är tydlig redan från start, så att lokalkostnaderna inte successivt tar en allt större andel av budgeten. Detta förutsätter ökad samlokalisering av verksamheter samt ett närmare samarbete mellan olika förvaltningar.

Därutöver behöver förvaltningen utveckla en mer genomtänkt strategi för lokalbeståndet, där både fristående byggnader och lokaler i bostadsfastigheter ingår. En balanserad kombination av kortare och längre hyresavtal är viktig för att skapa både flexibilitet och långsiktig trygghet.

Samtidigt kvarstår ekonomiska utmaningar. Byggekostnaderna har stigit, både för privata aktörer och för SISAB samt Micasa Fastigheter, vilket medför ökade hyresnivåer. Mot denna bakgrund behöver tyngdpunkten framöver ligga på att vårda och vidareutveckla befintliga lokaler samt, där det är möjligt, hyra och anpassa redan uppförda byggnader.

Enligt den senaste befolkningsprognosen från Sweco förväntas invånarantalet i stadsdelsområdet öka från 130 534 personer år 2026 till 136 981 personer år 2033. Det motsvarar en ökning med 6 447 invånare, vilket ytterligare understryker behovet av en väl genomarbetad och hållbar lokalförsörjningsplanering.

5.2 Planeringsförutsättningar

Av särskild betydelse för nämndens planering är nyproduktionen av bostäder i och i nära anslutning till stadsdelsområdet. Nämnden följer utvecklingen noggrant då nybyggnationstakten ständigt förändras och påverkar befolkningsprognosen.

I stadens årliga befolkningsprognos finns ett antagande om antalet färdigställda lägenheter under de närmaste åren. Den siffran har flera gånger justerats nedåt i de senaste årens prognoser. Bostadsbyggandet har bromsat in kraftigt och det påverkar framför allt antalet förskolebarn i stadsdelsområdet, då det brukar flytta in många småbarnsfamiljer i nyproduktion. För perioden 2026-2034 beräknas det färdigställas 5 193 lägenheter inom stadsdelsområdet enligt stadens byggprognos. I föregående prognos antogs det att 5 977 lägenheter beräknades färdigställas för perioden 2025-2033.

Enligt den senaste befolkningsprognosen kommer befolkningen i stadsdelsområdet öka med ca 6 996 personer från år 2026 fram till år 2034, då den beräknas befolkas av ca 137 550 invånare (ökning om 5,1 procent). Prognosen har skrivits ner jämfört mot fjolårets lokalförsörjningsplan då befolkningen beräknades uppgå till ca 137 500 invånare år 2033 och en ökning totalt om ca 7 408 personer (ca 5,7 procent).

Stadsdelar	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Aspudden	8 984	9 250	9 418	9 515	9 563	9 599	9 694	9 786	9 809
Fruängen	9 735	9 734	9 718	9 696	9 703	9 698	9 732	9 854	10 064
Gröndal	9 117	9 107	9 086	9 062	9 030	8 989	8 949	8 962	8 975
Herrängen	3 832	3 821	3 807	3 793	3 775	3 754	3 733	3 714	3 694
Hägersten	9 936	10 047	10 212	10 555	11 077	11 606	11 887	12 153	12 406
Hägerstensåsen	8 345	8 343	8 328	8 306	8 272	8 227	8 179	8 130	8 079
Liljeholmen	18 366	18 916	19 186	19 384	19 587	19 885	20 182	20 485	20 782
Liseberg	1 489	1 487	1 485	1 567	1 653	1 812	1 877	1 911	1 941
Långbro	7 557	7 535	7 505	7 473	7 433	7 387	7 360	7 337	7 293
Långsjö	2 999	2 992	2 994	2 983	2 970	2 954	2 938	2 923	2 907
Midsommarkransen	12 037	12 033	12 158	12 284	12 388	12 404	12 405	12 341	12 269
Mälärhöjden	4 365	4 345	4 390	4 507	4 593	4 635	4 685	4 655	4 622
Solberga	14 655	14 697	14 844	15 054	15 110	15 135	15 202	15 238	15 294
Västberga	7 812	7 992	8 167	8 122	8 062	7 991	7 915	7 838	7 759
Västertorp	7 692	7 738	7 723	7 702	7 789	7 965	8 052	8 139	8 141
Älvsjö	1 523	1 522	1 519	1 516	1 511	1 505	1 498	1 492	1 485
Örby Slott	2 090	2 087	2 080	2 073	2 063	2 050	2 037	2 024	2 010
Totalsumma	130 534	131 647	132 621	133 592	134 579	135 595	136 325	136 982	137 531
Förändring	843	1 113	974	971	987	1 016	730	657	549

Befolkning barn 1-5 år

I nedan tabell framgår att antalet barn i åldrarna 1-5 beräknas minska fram till år 2034 med ca 3,1 procent. I årets lokalförsörjningsplan prognostiseras det bo 7 199 barn i stadsdelsområdet år 2033, medan det i fjolårets plan prognostiserades bo ca 7197 barn samma år. Med en inskrivningsgrad på 95 procent förväntas det gå mellan ca 6 700 och ca 7 000 barn i förskolan under planeringsperioden. Den 3,1 -procentiga minskningen i antal barn 1-5 år kan jämföras med hela stadsdelsområdet befolkning som beräknas öka med ca 5,1 procent under samma period.

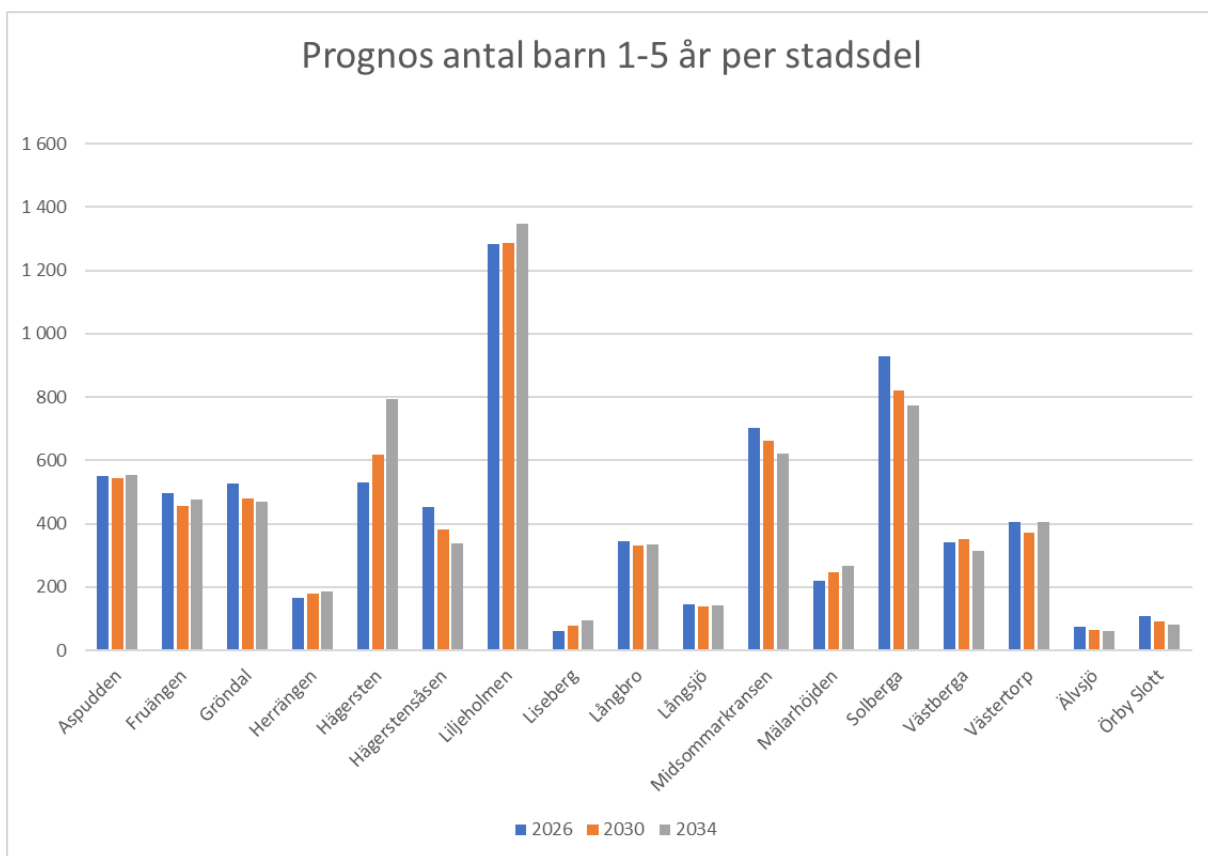
Antal barn 1-5 år									
	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Totalt	7 494	7 165	7 129	7 110	7 100	7 126	7 156	7 199	7 259
95%	6 970	6 807	6 773	6 755	6 745	6 770	6 799	6 839	6 896

I tabellen nedan framgår förändringen i antal barn fram till år 2034. Totalt sett över perioden minskar antalet barn 1-5 år med 235 enligt prognosen.

Befolkningsförändring antal barn 1-5 år.									
	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Totalt:	-	-329	- 36	-19	-10	26	30	43	60

I diagrammet nedan framgår bland annat hur ökning och minskning mellan stadsdelarna fördelar sig. Den stadsdel där antalet barn ökar mest är Hägersten, från 532 i början av perioden till 795 i slutet, ökning om 263 barn. Den stadsdel som bidrar mest till minskning är Solberga. Där minskar antalet barn med 156, från 931 till 775 barn under samma period.

Planeringsförutsättningar för särskilda boenden för äldre

Den strategiska planeringen av befintliga särskilda boenden för äldre påverkas av flera samtidiga faktorer.

Den demografiska utvecklingen visar på ett ökat antal personer i de äldre åldersgrupperna under kommande år, vilket innebär ett växande behov av platser på längre sikt. Samtidigt är boendena i nuläget inte fullt belagda, vilket medför en kortsiktig obalans mellan kapacitet och efterfrågan. Planeringen behöver därmed hantera både dagens nyttjandegrad och en förväntad framtida underkapacitet.

Valfrihetssystemet innebär att enskilda kan välja boende över stadsdelsgränserna. Detta bidrar till en ökad rörlighet och medför en viss osäkerhet i prognoser och kapacitetsbedömningar. Därutöver påverkar fastigheternas skick och behov av renovering möjligheten att upprätthålla och anpassa kapaciteten över tid. Sammantaget ställer detta krav på en långsiktig och flexibel planering som väger samman demografisk utveckling, faktisk efterfrågan och ekonomiska förutsättningar.

5.3 Hyreskostnadsutveckling

Nämndens bedömning av hyreskostnadsutvecklingen redovisas i tabellen nedan. Bedömningen är en sammanvägning mellan befintliga hyreskostnader (2025) och planerad kommande utökad införhyrning samt planerad avveckling.

Hyreskostnadsutveckling för lokaler 1-10 år											
(mnkr)	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Sammanlagt	203,4	203,4	202,4	204,9	240,4	272,2	272,2	272,2	272,2	272,2	272,2
-Varav pedagogiska lokaler	170,4	170,4	169,2	171,9	174,6	174,6	181,3	184	186,7	192,8	192,8
Äldreomsorg	81,1	81,1	81,1	81,1	114	145,8	145,8	145,8	145,8	145,8	145,8

Nämnden ser risk för att kostnadsutvecklingen under planperioden kommer innebära att lokalkostnaderna tar en allt större del av den årliga budgeten. Det ställer ökat krav på att kostnadseffektivitet genomsyrar processen från start för ökat samutnyttjande, samverkan över förvaltningsgränserna och flexibilitet över tid.

Fördelningen av lokaler mellan kommunala och externa hyresvärdar varierar mellan olika verksamhetsområden. Inom äldreomsorgen hyrs en tydlig majoritet av boendena av kommunal hyresvärdar, vilket utgör 88,9 procent medan 11,1 procent hyrs av externa hyresvärdar.

För grupp- och servicebostäder inklusive daglig verksamhet är fördelningen mer jämn, där 56,7 procent av lokalerna hyrs av kommunala hyresvärdar och 43,3 procent av externa hyresvärdar.

När det gäller administrativa lokaler uppgår andelen som hyrs av kommunala hyresvärdar till 58,3 procent, medan 41,7 procent hyrs av externa hyresvärdar. För kultur- och fritidslokaler hyrs 66,6 procent av kommunala hyresvärdar och 33,4 procent av externa hyresvärdar. Sammantaget visar fördelningen att majoritet av lokalerna hyrs av kommunala hyresvärdar inom samtliga verksamhetsområden, med särskilt hög andel inom äldreomsorgen.

Sammanfattningsvis utgör 69,3 procent av de inhyrda lokalerna lokaler från kommunala hyresvärdar, medan 30,7 procent utgörs av lokaler från externa hyresvärdar.

Äldreomsorg

Hyreskostnaden per plats i servicehusen är i genomsnitt 195 000 kronor per år, vilket motsvarar 533 kronor per dygn.

Hyreskostnaden per plats i vård och omsorgsboenden är 154 108 kronor per år, eller 420 kronor per dygn.

Nettohyreskostnaden, det vill säga den del av hyran som inte täcks av andra intäkter, uppgår till 39 000 kronor per plats och år, vilket motsvarar 107 kronor per dygn.

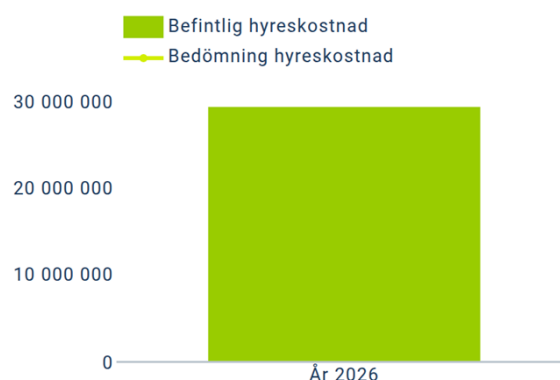
Total hyreskostnaden för nämndens vård- och omsorgsboende: 44 500 000kr

Total hyreskostnad för nämndens servicehus: 35 600 000 kr

Upprustning och renovering av nämndens särskilda boenden är nödvändiga för att säkerställa kvalitet, arbetsmiljö och långsiktig hållbarhet. Genomförandet innebär ett ökat ekonomiskt åtagande. Evakuering av boende, tomgångshyror och tillfälliga vakanser innebär dubbla kostnader under omställningsperioder. Dessutom medför renoveringarna ökade hyreskostnader, där hela kostnadsökningen inte fullt ut kan debiteras hyresgästerna. Den ökande nettohyreskostnaden efter färdigställandet innebär att en större del av äldreomsorgens budget behöver omfördelas för att täcka ersättningen lokalkostnader. Att hantera de ökade kostnaderna inom befintlig budgetram begränsar det ekonomiska handlingsutrymmet och ställer ökade krav på styrning och prioritering. De tillfälliga kostnadstoppar som uppstår riskerar att tränga undan resurser från verksamheten, om inte särskilda åtgärder vidtas.

För att möjliggöra nödvändiga renoveringar utan att påverka nämndens ekonomiska förutsättningar behöver stadens ersättnings- och fördelningsmodell ses över, så att kostnader för lokaler hanteras på ett balanserat sätt och likvärdiga förutsättningar för stadens äldreomsorg säkerställs.

5.3.1 Administrativa lokaler

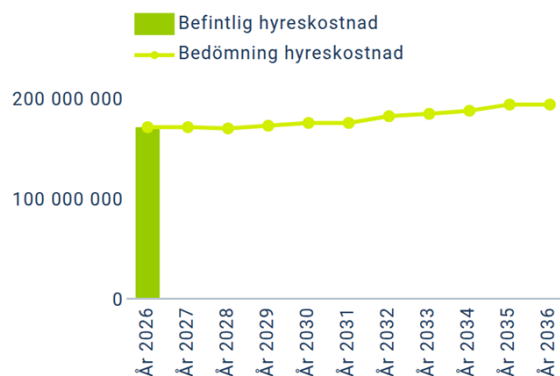

Befintlig hyreskostnad: 29 225 272 kr

5.3.2 Arbetsmarknad

Inga tillgängliga data

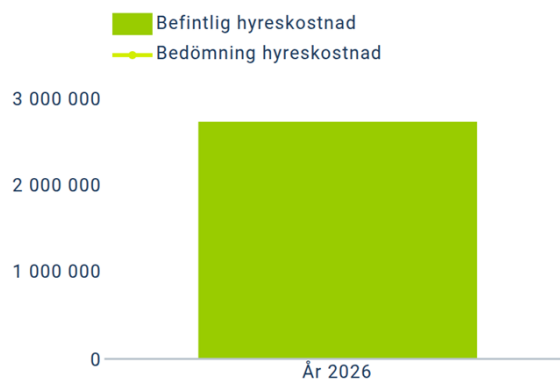
5.3.3 Förskolor

Bedömning hyreskostnad: 170 400 000 kr

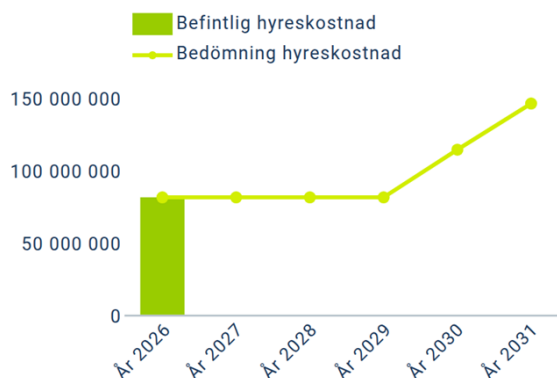
Befintlig hyreskostnad: 170 391 350 kr

5.3.4 Kultur

Befintlig hyreskostnad: 2 718 106 kr

5.3.5 Särskilda boenden för äldre

Bedömning hyreskostnad: 81 112 308 kr

Befintlig hyreskostnad: 81 112 308 kr

5.4 Samverkan

Lokalförsörjningens syfte är att förvaltningens verksamheter ska bedrivas i ändamålsenliga och kostnadseffektiva lokaler med inriktning att lokal- och hyreskostnaderna begränsas för att möjliggöra goda resurser till verksamheten. Förvaltningen behöver regelbundet göra omprövningar av planerade och pågående lokalprojekt för att säkerställa ett lokalbehov och en kostnad i balans. Förvaltningen ska göra en översyn av sina lokalförhyrningar med målsättningen att primärt hyra lokaler i av staden ägda byggnader. Stadsdelsnämnden ser dock utmaningar med detta, då det finns ett begränsat bestånd av stadens egna lokaler inom stadsdelsområdet, vilket kan försvåra arbetet med att hitta ändamålsenliga och kostnadseffektiva lösningar.

För att skapa mer kostnadseffektiva lokaler krävs ökad samlokalisering av flera verksamheter. För en lyckad samverkan med andra nämnder krävs samsyn redan vid idéstadiet av planering för nya inhyrningar. Detta kräver gemensamma mål med principöverenskommelser mellan nämnderna. Ett sätt att hantera frågan kan vara obligatorisk samverkan mellan stadsdelsnämnder vid planering av lokaler nära stadsdelsområdesgränsen. Exempel på aktuellt behov av samverkan under planeringsperioden kan inbegripa äldreomsorgen (*äldrecentrum*) samt kulturförvaltningen (ex för ny kulturskola).

5.5 Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet

5.5.1 Nuläge 31 januari 2026

Totalgruppering	Area	Kapacitet arbetsplatser	Hyreskostnad	Summering
Administrativa lokaler	Area 9 107	Total kapacitet 450	Befintlig hyreskostnad 29 225 272	Hyreskostnad/area 3 209 Kostnad/Plats 64 945
Arbetsmarknad				
Kultur och fritid	Area 1 614		Befintlig hyreskostnad 2 718 106	Hyreskostnad/area 1 684

Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltning fortsätter att arbeta med lokaler som inte är ändamåls-
enliga genom att undersöka alternativ för samnyttjande och samlokalisering, med fokus på att
uppnå kostnadseffektivitet och ändamålsenlighet.

Lokaler behöver vara ändamålsenliga för verksamheten och tillgodose en god fysisk
arbetsmiljö. Det innebär behov av förändringar och upprustningar av befintliga lokaler
samtidigt som den ökade befolkningen innebär behov av fler lokaler. Inhyrning av en lokal i
nyproduktion innebär naturligt både högre standard och högre kostnader vilket innebär att nya
lokaler i första hand behöver sökas i redan byggda hus.

I förvaltningskontoret pågår ett arbete för att skapa ändamålsenliga och kostnadseffektiva
administrativa lokaler med syfte att nyttja lokalerna mer effektivt. Idag arbetar ca 450
personer på förvaltningskontoret, vilket motsvarar ca 15 kvm per person.

5.5.2 Behov och planering av lokaler för (första planeringsperioden)

Nämnden fortsätter att aktivt arbeta med lokaler för att uppnå kostnadsbesparingar samtidigt
som det strävas efter att lokalerna är ändamålsenliga och funktionella. I samband med detta
genomförs en inventering av verksamheternas behov och det befintliga lokalbeståndet för att
utvärdera vilka verksamheter som skulle kunna samnyttja lokaler.

Detta arbete syftar till att skapa en mer effektiv användning av befintliga ytor och minska
behovet av externa lokaler. Genom att identifiera verksamheter med liknande behov eller
kompletterande verksamhetstider kan lokaler nyttjas under större delar av dagen. På så sätt
kan resurser användas mer hållbart samtidigt som verksamheternas kvalitet och tillgänglighet
för brukare bibehålls eller förbättras.

I översynen ingår även att kartlägga lokalernas nuvarande nyttjandegrad, funktionalitet samt
framtida behov kopplade till verksamheternas utveckling. Där det är möjligt kan mindre
anpassningar eller omDispositioneringar av lokaler bidra till att flera verksamheter kan dela på
gemensamma utrymmen såsom mötesrum, aktivitetsytor och administrativa arbetsplatser.

Parallellt analyseras möjligheter att avveckla eller minska ytor som inte används fullt ut. Eventuella förändringar genomförs i dialog med berörda verksamheter för att säkerställa att arbetsmiljö, tillgänglighet och verksamhetskrav fortsatt uppfylls.

Arbetet är en del av nämndens långsiktiga strategi för en mer kostnadseffektiv lokalförsörjning och ett mer hållbart nyttjande av förvaltningens resurser. Samtidigt bidrar översynen till att skapa bättre förutsättningar för samverkan mellan verksamheter och en mer flexibel användning av lokaler över tid. Nämnden har identifierat flera verksamheter och lokaler som har potential för samutnyttjande och har påbörjat arbetet för samlokalisering.

Hemtjänstens framtida behov av lokaler påverkas successivt av att andelen äldre i befolkningen ökar. I planeringen behöver man även beakta om ökningen är särskilt tydlig i vissa delar av stadsdelen, eftersom hemtjänstens lokaler behöver vara placerade nära brukarna och verksamhetens behov.

Hemtjänsten som har sina lokaler på Trekantens servicehus, kommer under en planerad renovering av fastigheten behöva evakueras. Detta innebär vissa utmaningar i planeringen, då verksamheten fortsatt behöver ha ändamålsenliga lokaler i lägen som stödjer ett effektivt arbete nära de äldre. I den fortsatta planeringen behöver därför alternativa lösningar och lokaliseringar utredas.

5.5.3 Behov och planering för lokaler (andra planeringsperioden)

Planering av lokalförändringar för andra lokaler än förskolelokaler har kortare planeringshorisont och nämnden har ingen färdigställd analys för den andra planeringsperioden. Nämnden har därför ingen information om lokalförändringar för den andra planeringsperioden.

5.6 Lokalplanering - pedagogisk verksamhet stadsdelsnämnder

5.6.1 Nuläge 31 januari 2026

Totalgruppering	Area och antal brukare	Kapacitet	Hyreskostnad	Summering
Pedagogiska lokaler som hanteras av stadsdelsnämnder	Area 72 345	Total kapacitet 6 795	Total kapacitet grupper 378	Hyreskostnad/area 2 355
		Bedömning av behov 6 494	Befintlig hyreskostnad	Area/kapacitet 11
		Differens 301	170 391 350	Kostnad/Plats 25 076

För förskoleverksamheten har minskat antal barn i ålder 1-5 år under 2025 jämfört med prognos 2024 inneburit liknande förutsättningar för planeringen som tidigare. Lokaler har avvecklats under 2025 och vissa utvalda permanenta förskolelokaler har stängt verksamheten tillfälligt för att kunna ta lokalerna i bruk igen när behovet uppstår.

År 2026 finns det 7 337 barn i åldrarna 1-5 år enligt den senaste befolkningsprognosen. Stadsdelsnämndens inskrivningsgrad i förskolan för barn 1-5 år ligger på ca 95 procent vilket

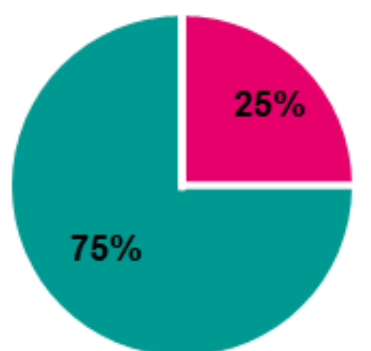
skulle innebära att ca 6 970 barn går i förskolan. På grund av olika mätpunkter under året samt sk säsongvariationer är det i nuläget emellertid 6 850 barn inskrivna i förskola i stadsdelsområdet, och av dessa är 5 224 barn är inskrivna i kommunal förskoleverksamhet och 1 626 barn inskrivna i enskilt drivna förskolor.

Bedömd kapacitet i förskolor inom förvaltningen är 7 679 för år 2026, varav 5 787 i kommunal regi och 1 892 i enskild regi, vilket ger ett totalt överskott om 829 platser. Av dessa 829 platser är överskott om 563 platser i kommunal regi och 266 platser i enskild regi. Dessa siffror är framtagna av nämndens förskoleavdelning utifrån inskrivna barn och antal kapacitet per den 2026-01-31. Att antalet barn i åldrarna 1-5 år minskade 2025 jämfört med befolkningsprognosen innebär att stadsdelsnämnden har ett överskott av förskolelokaler i de flesta stadsdelar.

Nämnden behöver upprätthålla ca 500 platser i överskott för att möta den höga säsongvariationen samtidigt som det krävs utrymme för att hantera eventuella oförutsedda händelser på befintliga anläggningar. Nämnden vill undvika omfattande avveckling av lokaler och istället bibehålla ändamålsenliga och kostnadseffektiva lokaler för att hålla kapacitet för kommande öknings av antalet barn inom stadsdelsområdet.

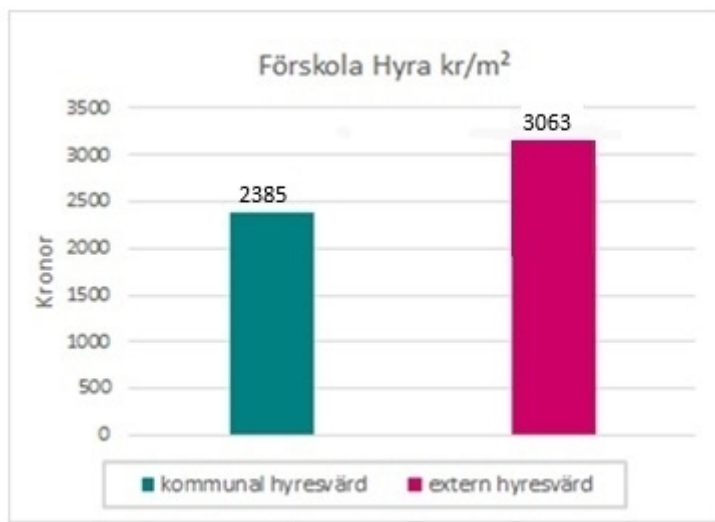
I diagrammet nedan framgår andel kvadratmeter på förvaltningens förskolor uppdelat på kommunala respektive privata hyresvärdar. Kommunala hyresvärdar har minskat med 2 procentenheter, och utgör nu 75 procent av de totala antalet kvadratmeter inom stadsdelsområdet.

Förskola- andel kvadratmeter
fördelat på kommunal hyresvärd
och extern hyresvärd

- Extern hyresvärd
- Kommunal hyresvärd

I diagrammet nedan framgår hyra i kronor per kvadratmeter uppdelat på kommunala respektive privata hyresvärdar. Kvadratmeterhyran har ökat för privata hyresvärdar med 175 kr per kvadratmeter och minskat med 1 kr för kommunala hyresvärdar sedan förra lokalförsörjningsplanen. Dyrast är fortfarande privata hyresvärdar som är 678 kr dyrare per kvadratmeter än kommunala. I diagrammet nedan framgår hyra i kronor per kvadratmeter uppdelat på kommunala respektive privata hyresvärdar.

5.6.2 Planering av lokaler för år 2027-2034 (första planeringsperioden)

Eftersom prognosen för den första planeringsperioden visar minskning av antalet barn finns fortsatt viss överkapacitet. Nämnden följer utvecklingen av befolkningsprognosen för att delvis eller helt lämna lokaler som inte är ändamålsenliga eller kostnadseffektiva. I planeringen ingår även att undersöka möjligheten att sammanföra vissa förskolor som ligger nära varandra för att uppnå kostnadsbesparingar och optimera utnyttjandet av befintliga förskolor. Stadsdelsförvaltningen arbetar aktivt med att prioritera underhållet för att skapa ändamålsenliga lokaler.

Lokalbehovet under den första planeringsperioden

Huvudgruppering	Nuvarande år	År +1	År +2	År +3	År +4
Förskolor	Bedömning av behov	Bedömning av behov 2027	Bedömning av behov 2028	Bedömning av behov 2029	Bedömning av behov 2030
	6 494	6 335	6 305	6 303	6 315
	Total kapacitet				
	6 795				
	Differens				
	301				

Planerade lokalförändringar under den första planeringsperioden

Under den första planeringsperioden kan vissa förändringar i lokaler komma att övervägas, i den mån behov identifieras. Arbetet utgår i stor utsträckning från tillgängliga prognoser kring barnantal och efterfrågan på platser, samtidigt som vi löpande följer utvecklingen i verksamheterna.

I sammanhanget görs även övergripande bedömningar av befintliga förskolor, där bland annat skick och standard kan vägas in som en del av helhetsbilden. Utifrån sådana underlag kan olika typer av åtgärder bli aktuella, exempelvis anpassningar, omDispositionering av lokaler eller andra justeringar. Eventuella förändringar kommer dock att behöva prövas vidare inom ramen för den fortsatta planeringen och i dialog med berörda parter. Det innebär att inriktningen i detta skede främst är att följa utvecklingen, analysera behov och utvärdera förutsättningar för framtida lokallösningar.

5.6.3 Planering av lokaler för år 2035-2046 (andra planeringsperioden)

Under den andra planeringsperioden, 2035–2045, förväntas antalet barn i åldern 1–5 år öka markant. Prognosen visar en total ökning med 1 084 barn, vilket motsvarar hela 12,8 procent. År 2045 beräknas antalet barn i denna åldersgrupp uppgå till 8 455.

Denna utveckling innebär att trycket på förskoleverksamheterna kommer att öka. För att möta behoven krävs planering av flexibla och kostnadseffektiva lokallösningar. Det handlar om att både renovera befintliga lokaler och bygga nya, som är både ändamålsenliga och ekonomiskt hållbara.

Förväntade utvecklingen av antalet 1–5-åringar under den andra planeringsperioden.

Antal barn 1-5 år											
År	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045
Totalt	7 371	7 482	7 589	7 693	7 791	7 901	8 019	8 137	8 251	8 357	8 455
95%	7 002	7 108	7 210	7 308	7 401	7 506	7 618	7 730	7 838	7 939	8 032

Den ökade befolkningsprognosen kommer främst från de stora planerade projekten inom stadsdelsområdet. Dessa inkluderar Örnbergs industriområde med ca 1 350 bostäder, projektet Lövholmen (som ligger i nordvästra Liljeholmen) med ca 1 800 bostäder, Fader Bergström-projektet på Selmedalsvägen med ca 450 lägenheter, programmet för Fruängen med ca 1 000 nya bostäder varav 500 i centrum samt utvecklingen av Telefonplan som innebär ca 5 400 nya bostäder.

I Älvsjö planeras uppförandet av cirka 7 000 nya bostäder efter rivningen av Stockholmsmässan. Som en integrerad del i projektet inkluderas planering för förskolor, skolor, service, handel och idrottsfunktioner.

Stadsdelsnämnden har pågående dialog med byggaktörer i vissa projekt, men inga specifikt årtal har fastställts för när förskolor kommer att byggas eftersom det fortfarande är i ett tidigt skede.

5.7 Boendeplanering- särskilda boenden för äldre

5.7.1 Nuläge 31 januari 2026

Totalgruppering	Area och antal brukare	Kapacitet	Hyreskostnad	Summering	Lokalförändringar
Bostäder	Area 42 398	Total kapacitet 472 683 Differens -365	Befintlig hyreskostnad 81 112 308	Hyreskostnad/area 1 913 Area/kapacitet 190 Kostnad/Plats 171 848	

Särskilda boenden i Hägersten Älvsjö

I Hägersten Älvsjö finns särskilda boenden i egen regi, entreprenad och i privat regi vilka redovisas i nedan tabeller.

Antal platser vård- och omsorgsboende:

Boende	Inriktning	Fastighets-ägare	Antal permanenta platser inkl. korttid	Driftsform	Utförare	Övrig information
Fruängsgården VOB	Somatik och demens	Micasa	128	Kommunal	Egen regi	Varav 16 platser är tomställda
Axgården VOB	Somatik och demens	Micasa	49	Kommunal	Egen regi	
Axelsberg VOB	Somatik och demens	Micasa	54	Kommunal	Egen regi	
Älvsjögården VOB	Somatik	Micasa	45	Kommunal	Egen regi	Varav 9 platser är korttid
Åsengården VOB	Demens	HEFAB	29	Entreprenad	Humana omsorg	
La Casa VOB	Somatik och demens, spanska		33	Privat	Kavat vård och omsorg	
Bergtallsvägen VOB	Demens		50	Privat	Attendo	
Spadvägen VOB	Somatik och demens Spanska		50	Privat	Attendo	
Liseberg VOB	Somatik och demens		72	Privat	Blomsterfonden	
Totalt			510			

Under 2026 planeras inga förändringar i antal platser på vård- och omsorgsboenden. 16 platser är fortfarande tomställda på Fruängsgården, som kan öppnas upp vid behov. På Älvsjögården finns idag 9 korttidsplatser som kan ställas om till permanenta platser vid

behov. Åsengården med 29 platser drivs på entreprenad enligt upphandlat avtal fram till den 30 september 2028.

Antal platser servicehus:

Boende	Fastighetsägare	Antal platser	Driftsform	Övrig information
Fruängsgårdens servicehus	Micasa	41	Kommunal	
Trekantens servicehus	Micasa	81	Kommunal	
Älvsjö servicehus	Micasa	61	Kommunal	
Totalt		183		

Under 2026 planeras inga förändringar i antal platser på servicehusen.

5.7.2 Behov och planering år 2027-2034 (första planeringsperioden)

Huvudgruppering	Nuvarande år	År +1	År +2	År +3	År +4
Särskilda boenden för äldre	Bedömning av behov 683 Total kapacitet 472 Differens -365	Bedömning av behov 2027 681	Bedömning av behov 2028 702	Bedömning av behov 2029 728	Bedömning av behov 2030 753

Gruppering	Nuvarande år	År +1	År +2	År +3	År +4	År +5	År +6	År +7	År +8	År +9	År +10
Dagverksamhet											
Personer över 65 år inom grupp- och servicebostäder (LSS, SoL)	Bedömning av behov 29										
Servicehus	Total kapacitet 183										

Gruppering	Nuvarande år	Ar +1	Ar +2	Ar +3	Ar +4	Ar +5	Ar +6	Ar +7	Ar +8	Ar +9	Ar +10
Vård- och omsorgsboende	Bedömnin g av beho v 654 Total kapacitet 289 Differens -365	Bedömnin g av beho v 2027	Bedömnin g av beho v 2028	Bedömnin g av beho v 2029	Bedömnin g av beho v 2030	Bedömnin g av beho v 2031	Bedömnin g av beho v 2032	Bedömnin g av beho v 2033	Bedömnin g av beho v 2034	Bedömnin g av beho v 2035	Bedömnin g av beho v 2036
		681	702	728	753	784	814	849	882	915	951

Stadsövergripande behovsanalys av vård- och omsorgsboenden 2027-2034

Enligt Stockholms stads befolkningsprognos ökar antalet äldre kraftigt under de kommande åren vilket medför ett ökat behov av vård- och omsorgsboenden. Stadens planering utgår från två planeringsperioder: år 2027–2034 och år 2035–2045.

Under den första planeringsperioden beräknas antalet äldre med behov av vård- och omsorgsboende öka från cirka 6 300 personer till cirka 8 250 personer. Det innebär en ökning med omkring 1 950 äldre personer fram till år 2034. Ökningen bedöms vara särskilt tydlig i innerstaden under denna period.

I nuläget finns cirka 4 850 platser i vård- och omsorgsboenden inom staden, varav cirka 2 650 drivs i kommunal regi och cirka 2 200 drivs i enskild regi. Därutöver finns cirka 2 800 platser utanför staden som är potentiellt möjliga inom ramen för valfrihetssystemet (LOV). Kapaciteten påverkas av renoveringsbehov inom stadens befintliga bestånd. Under den första planeringsperioden berörs cirka 240 servicehuslägenheter och 252 lägenheter i vård- och omsorgsboenden av renoveringar som kräver evakuering.

I staden planeras för byggnation av cirka 430 platser i kommunal regi samt cirka 350 platser i enskild regi under perioden 2027–2034. Det nu planerade nytillskottet av vård- och omsorgsboenden bedöms inte möta det prognostiserade behovet. Med hänsyn till ökat behov, befintlig och planerad kapacitet, renoveringsrelaterade bortfall samt möjliga val inom LOV bedöms ett ytterligare tillskott om cirka 1 500 platser behövas fram till år 2034 vilket motsvarar cirka 18 nya vård- och omsorgsboenden. Inriktning och behov för perioden kommer att preciseras inom ramen för Samordnad äldreboendeplanering (SÄB) i samverkan med stadsdelsförvaltningarna.

Nämndens behovsanalys av vård- och omsorgsboenden 2027–2034

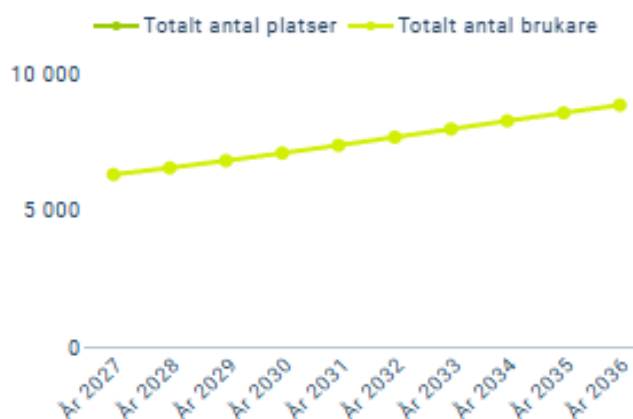
Enligt Swecos prognos för äldreomsorgen, baserad på äldreframskrivningen från 2026, beräknas antalet äldreomsorgstagare i Hägersten-Älvsjö öka från 2 592 personer 2027 till 3 330 personer 2034, en ökning med 738 personer. Av dessa bedöms 2 395 personer vara 80 år eller äldre. Denna utveckling kommer att ha stor påverkan på behovet av vård- och omsorgsboenden i stadsdelsområdet men kan även ha påverkan på behov av övriga lokaler

såsom dagverksamheter, träffpunktsverksamheter och hemtjänstlokaler. Inom stadsdelsområdet bedöms att den största ökningen gäller vård- och omsorgsboenden då prognosen visar på att behovet av platser i vård- och omsorgsboenden kommer att gå från 681 platser 2027 till 882 platser 2034, en ökning med 201 platser. Servicehus minskar strukturellt i staden och nämnden ser inget behov av fler antal platser. Behov av dagverksamheter för äldre kommer öka under planeringsperioden. Seniorboenden i stadsdelsområdet kan sannolikt öka attraktionen att äldre flyttar till stadsdelsområdet och att behovet av hemtjänst ökar samtidigt som seniorboenden möjliggör kvarboende. Nämnden ser även behov av fler boendeformer i staden som riktar sig mot till exempel äldre hemlösa och äldre med psykisk ohälsa och/eller missbruk.

Underlag för bedömning

Totalgruppering
Bostäder

Analysunderlag	Nuvarande år	År +1	År +2	År +3	År +4	År +5	År +6	År +7	År +8	År +9
Framskrivning av vård- och omsorgsboende – total		6 289	6 530	6 793	7 067	7 353	7 648	7 946	8 242	8 534

Planerade lokalförändringar under den första planeringsperioden

Renoverings- och utvecklingsbehov samt evakueringar

Stadsdelsnämnden har fattat inriktningsbeslut gällande omfattande upprustning och ombyggnation av Trehörningen 1 och Fruängsgården 1. Nämnden har i samverkan med Micasa Fastigheter förberett projekten genom kontinuerliga utvecklingsmöten för att identifiera behov och planera långsiktigt underhåll. Fastigheterna har inte genomgått några

större renoveringar sedan de byggdes på 1980-talet, och tekniska installationer som vatten-, ventilations- och elsystem har nått sin tekniska livslängd. Ombyggnationerna planeras att genomföras i två etapper. Trehörningen 1 kommer att vara först ut med renovering under perioden 2028–2030. Därefter följer Fruängsgården 1, där ombyggnationen beräknas pågå under 2029–2031. Arbetena kräver att fastigheterna står helt tomställda under byggtiden. Nämnden kommer att upprätta individuella evakueringsplaner i samråd med boende och anhöriga för att minimera påverkan för den enskilde. För Fruängsgården 1 gäller dessutom att Axgårdens vård- och omsorgsboende kommer att evakueras till Trehörningen 1 under ombyggnadstiden.

Stadsdelsnämnden lyfter att ombyggnationerna medför betydande ekonomiska konsekvenser utöver de höjda hyreskostnaderna. Tillkommande kostnader för projektledning, evakuering, magasinering och tomgångshyror under ombyggnadstiden har inte tidigare varit inkluderade i budgeten. Nämnden bedömer att dessa engångskostnader kommer att uppgå till flera miljoner kronor, men att de på sikt kan kompenseras genom minskade tomgångshyror för servicehuslägenheter.

Servicehus

Typ av lokalförändring	Lokalförändringar	Bygglov och beslutsskede	Ekonomi	Övrigt
Lokalförändring - Ny-, om- eller tillbyggda lokaler	Ombyggnad av lokaler Gatuadress Gamla Södertäljevägen 5	Beslutsskede Inriktningsbeslut	Total årshyra enligt beslut 31 800 000	Driftform Kommunal Tillkommande kapacitet - Antal platser 48
Lokalförändring - Ny-, om- eller tillbyggda lokaler	Ombyggnation av lokaler Gatuadress Lövholmsvägen 29	Beslutsskede Inriktningsbeslut	Total årshyra enligt beslut 32 900 000	Driftform Kommunal Tillkommande kapacitet - Antal platser 92

Vård- och omsorgsboende

Typ av lokalförändring	Lokalförändringar	Bygglov och beslutsskede	Ekonomi	Övrigt
Lokalförändring - Tillfälliga lokaler	Evakuering under ombyggnation av servicehuset	Beslutsskede Inriktningsbeslut		Tillfällig lokal upphör (år-månad) 203 108 Evakueringslösning för pågående byggprojekt Ja Kapacitet i tillfällig lokal 49

5.7.3 Planering av lokaler för år 2035-2046 (andra planeringsperioden)

Stadsövergripande behovsanalys av vård- och omsorgsboenden 2035-2045

Under den andra planeringsperioden 2035–2045 ökar enligt Stockholms stads prognos antalet äldre med behov av vård- och omsorgsboende från cirka 8 500 personer till cirka 11 000 personer. Den största ökningen av antalet äldre beräknas ske i Östra söderort och Västerort.

Under första delen av planeringsperioden beräknas fortsatt renovering inom stadens bestånd av ca 100 platser inom vård- och omsorgsboenden och drygt 200 servicehuslägenheter. I den planering av nybyggnation som fortfarande är i ett mycket tidigt skede förväntas i början av perioden ett nytillskott om ca 300 platser vård- och omsorgsboende i kommunal regi.

Sammantaget kommer att ytterligare omkring 2 500 äldre beräknas ha behov av vård- och omsorgsboende år 2045 vilket motsvarar ett behov av ca 30 nya vård- och omsorgsboenden. Inriktning och behov för perioden kommer att preciseras inom ramen för Samordnad äldreboendeplanering (SÄB) i samverkan med stadsdelsförvaltningarna.

Nämndens behovsanalys av vård- och omsorgsboenden 2035-2046

Mellan 2035 och 2045 beräknas antalet personer med behov av vård- och omsorgsboende öka från 915 till 1 227 personer, en ökning med 312 personer.

Lee Orberson
stadsdelsdirektör
Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltning

Alex Baena
avdelningschef
Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltning

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lee Orberson, stadsdelsdirektör	2026-03-31
Alexander Baena, avdelningschef	2026-03-31